

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ТИПОГРАФІКА

**Методичні рекомендації
до виконання лабораторних робіт
для студентів спеціальності
186 «Видавництво та поліграфія»
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017**

УДК 655(07)+004.915(07)

Т 43

Затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних систем і технологій.
Протокол № 2 від 27.09.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач О. Б. Бережна

Типографіка : методичні рекомендації до виконання лабора-
Т 43 торних робіт для студентів спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» першого (бакалаврського) рівня : [Електронне видання] / уклад. О. Б. Бережна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 72 с.

Подано основні відомості та порядок виконання лабораторних робіт. Надано методичні рекомендації щодо застосування сучасного програмного забезпечення та онлайн-сервісів, що можуть бути використані для виконання завдань, а також сформують у студентів навички управління шрифтами за допомогою шрифтових менеджерів, створення та редагування шрифтів у середовищі популярних шрифтових редакторів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» першого (бакалаврського) рівня.

УДК 655(07)+004.915(07)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Типографіка – це графічне оформлення тексту за допомогою набору і верстання з використанням норм і правил, специфічних для даної мови. Іншими словами, типографіка – це і мистецтво, і ремесло, і набір правил, які використовують шрифти і засоби оформлення для досягнення однієї мети – зробити текст найбільш оптимальним у сприйнятті читача. Інструменти і засоби типографіки різняться, та мета завжди одна: типографіка повинна підкорятися смислу тексту і щонайкраще розкривати його читачу.

Навчальна дисципліна «Типографіка» належить до групи нормативних дисциплін і забезпечує підготовку студентів до майбутньої професійної діяльності в умовах сучасного розвитку поліграфії та мультимедіа. Подальший розвиток та застосування ідеї цієї дисципліни набувають у дисциплінах «Додрукарське опрацювання інформації», «Видавнича справа і технічне редагування» тощо.

Знання типографіки необхідне і під час побудови макетів друкованих видань, рекламної продукції, етикеток та упакувань, і під час створення мультимедійних видань, сайтів тощо.

Навчальна дисципліна «Типографіка» готує студентів до вивчення взаємопов'язаних професійно-орієнтованих і спеціальних питань щодо розроблення макетів поліграфічних та мультимедійних видань з дотриманням правил класичної та екранної типографіки, а також надає можливість використання отриманих знань у процесі підготовки курсових, кваліфікаційних робіт, дипломних проектів, під час розв'язання практичних задач.

Після проходження лабораторних робіт студенти набудуть уміння та навички: підбирати параметри оформлення видання, дотримуючись вимог типографіки; обирати відповідні гарнітури шрифтів для друкованих та електронних видань; керувати шрифтами в ОС *Windows*; створювати власні шрифти та редагувати готові шрифти; раціонально вибирати та використовувати сучасне програмне забезпечення для роботи зі шрифтами та текстовою інформацією.

Лабораторна робота 1

Створення друкованих та інтернет-візиток

Мета роботи – закріпити навички підбору й управління елементами текстової інформації, підбору параметрів шрифтів, поліпшення читабельності та виділення ключових місць проекту.

У результаті виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: основні вимоги до параметрів шрифту; ергономічні вимоги до оформлення текстової інформації; основні типонометричні одиниці вимірювання, способи виділення блоків тексту;

вміти: використовувати можливості ПЗ для підвищення читабельності і привабливості текстової інформації; підбирати оптимальні значення параметрів шрифту, абзацу; володіти засобами для регулювання інтервалів (міжсимвольних, між словами, міжрядкових, між абзацами).

Основні відомості

Шрифт, гарнітура, накреслення.

Шрифт – графічний рисунок накреслень букв і знаків, що складають єдину стилістичну і композиційну систему; набір символів визначеного розміру і рисунка. Шрифти об'єднуються в гарнітури.

Гарнітура – це шрифт або група шрифтів, що мають однаковий стиль і дизайн. Шрифти в гарнітурі можуть відрізнятися товщиною штрихів, нахилом, співвідношенням ширини і висоти. Кожна гарнітура має ім'я.

Накреслення – це один з варіантів шрифтів у гарнітурі. Накреслення мають стандартні назви, наприклад: курсивне, напівжирне, світле, похиле. Назва накреслення зазвичай складається з декількох слів. Перше визначає насиченість шрифту, друге – ступінь нахилу, третє може доповнювати визначення накреслення.

Для досягнення гарної якості тексту дослідним шляхом вироблені правила вибору гарнітур. Так, рубані зазвичай використовуються для заголовків, із зарубками – для основного тексту на друкованій продукції.

Прийнято, щоб на кожній сторінці використовувалося не більше трьох (а краще двох) набраних гарнітур і не більше однієї декоративної. В іншому випадку, замість залучення уваги читача досягається зворотний ефект.

Кегль, інтерліньяж. Розмір кегля визначається довжиною рядка – від 50 до 60 символів на рядок, кількістю місця (газетної площі, паперу), призначенням матеріалу, читабельністю тексту.

Рекомендується для перевірки читабельності зробити пробний відбиток однієї сторінки і спробувати прочитати його з відстані витягнутої руки. Якщо це зробити важко, то, можливо, доведеться змінити гарнітури на більш читабельні або попрацювати з інтерліньяжем, кеглем, трекінгом тексту.

Кегль – вертикальний розмір символів шрифту, включає в себе висоту літери і вільного простору над і під нею (оплечиків). Іншими словами, кегль – це висота рядка символів, тобто відстань від нижнього до верхнього виносного елемента плюс поля над і під літерою. За замовчуванням одиниці вимірювання – пункти, але в програмах верстання можна ставити розмір в дюймах (наприклад, 7 i), в піках (7 p) або в міліметрах (7 mm), він автоматично буде перерахований в пункти.

Інтерліньяж – міжрядкова відстань. Текст великого кегля вимагає меншого інтерліньяжу. Інтерліньяж у заголовках зазвичай встановлюється рівним кеглю і навіть менше.

Для дрібного кегля він може бути трохи більше номінального значення, тоді текст буде легше читати. У деяких виданнях невелике зменшення кегля і розширення інтерліньяжу використовують як художній прийом. Автоматичний інтерліньяж розраховується програмою верстання як відсоток від кегля найбільшого символу в рядку.

Якщо інтерліньяж менше, ніж кегль тексту, він називається негативним (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Логотип з негативним інтерліньяжем

Негативний інтерліньяж з дуже малими значеннями застосовується як художній прийом для оформлення заставок, заголовків, логотипів.

Проектування візитної картки.

Візитка може бути:

спочатку інформаційно беззмисловою («порожні» візитки, які заповнюються від руки в кожному конкретному випадку);

інформаційно насиченою (візитки, що містять необхідну контактну інформацію);

інформаційно надлишковою (візитки, що містять усю можливу контактну інформацію);

іміджевою (емоційно насиченою).

Дизайн. Будь-яка візитна картка, що залишилася у співрозмовника, створює у нього асоціацію з її власником, тому повинна викликати позитивні емоції. У гарної візитки дизайн повинен бути авторським, оригінальним, штучним (рис. 1.2 – 1.4). Наприклад, з оформлення візитки на рис. 1.2. відразу зрозуміло, чим займається власник візитки. Візитка на рис. 1.3. не залишить байдужим.

Відточеність ліній і гармонійні пропорції, правильний підбір шрифту – ось що зробить візитку неповторною і такою, що запам'ятовується. Картка повинна бути стильною, добре зверстаною і якісно видрукованою.

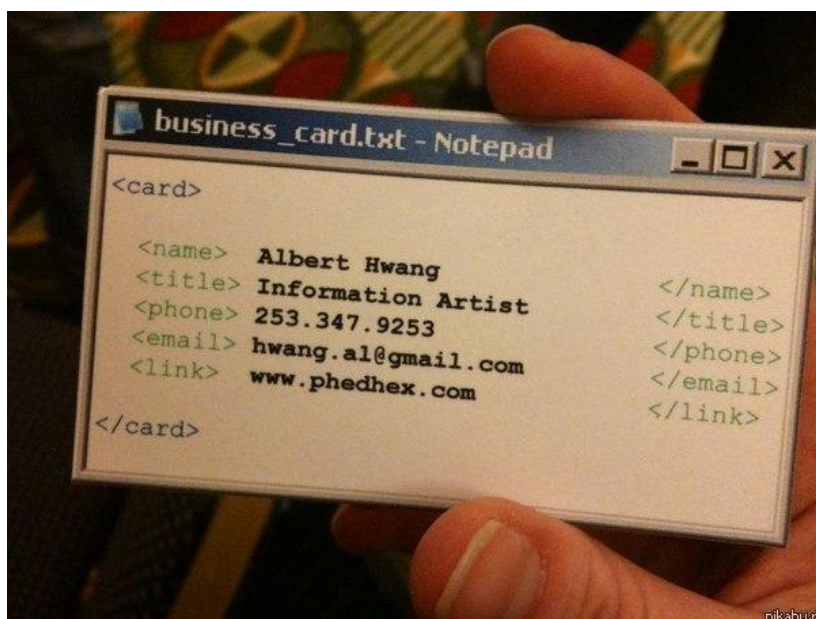

Рис. 1.2. Приклад візитки веб-дизайнера

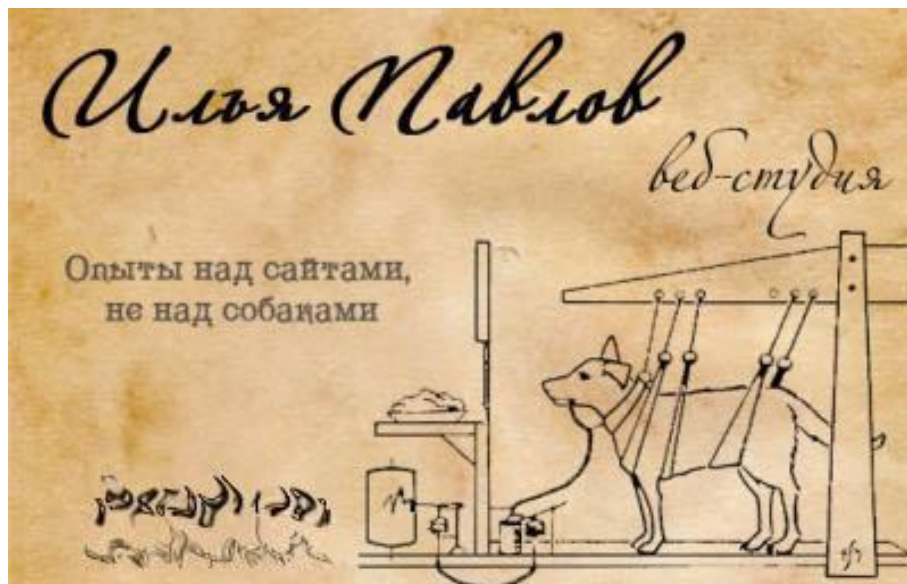

Рис. 1.3. Приклад візитки веб-студії

На рис. 1.4. наведено приклад іміджевої візитки, що повинна створювати певний настрій, пробуджувати певні емоції та асоціації. Чи можна вважати цю візитку інформаційно насиченою?

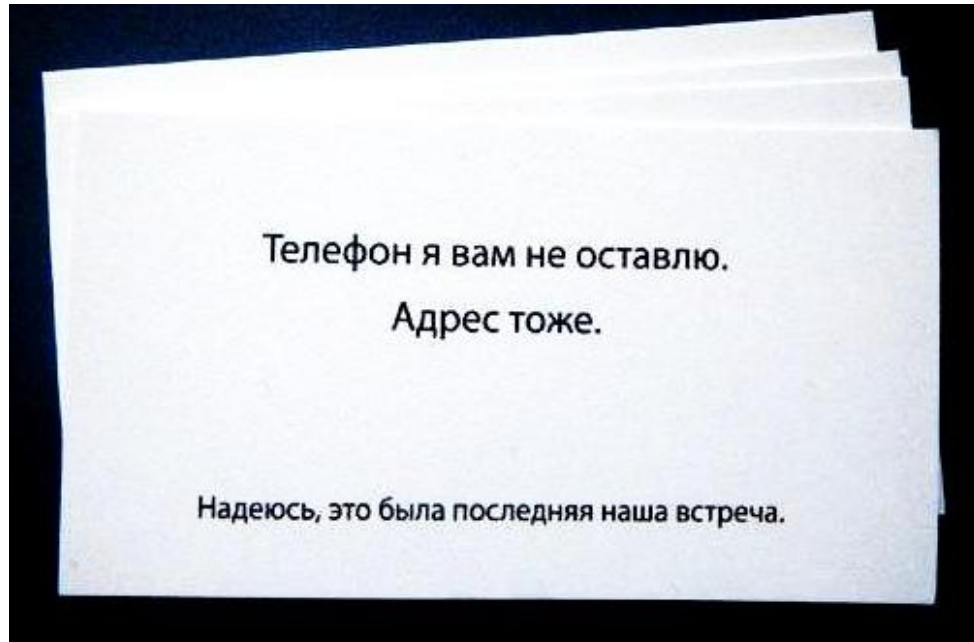

Рис. 1.4. Приклад нестандартного оформлення іміджевої візитки

Матеріал. Щоб візитка виглядала вишукано, часто використовують папір, що імітує різні фактури. Яскраві, кричущі тони допустимі для власників

агентства з організації свят або магазинів іграшок, в інших випадках краще дотримуватися більш спокійних відтінків. У будь-якому випадку, фон не повинен відволікати увагу від основної інформації.

Застосовують також оброблення – шовкографію, фольгу, тиснення, але повний художній образ складається з відповідності форми і змісту. Невдало виглядає тиснення золотом на кольоровому папері, що несе, наприклад, таку інформацію: «Іванова, секретар II категорії».

Форма. Щоб привернути увагу до своєї персони, нерідко замовляють візитки не стандартної прямокутної форми і стандартного розміру 5 x 9 см або 8,8 x 5,5 см, а наприклад, трикутні або овальні. Однак зберігати і використовувати такі візитки незручно. Завдання візитки не дивувати оригінальністю, а представляти свого власника.

Зміст. Текст повинен бути грамотно оформлений і читабельний, акцент виконаний на найважливішій інформації. Для оформлення бажано застосовувати не більше двох шрифтів і не більше трьох кольорів. При цьому номер телефону рекомендують виділити напівжирним шрифтом, а електронну адресу і адресу сайту – синім кольором, що допоможе клієнту швидше знайти потрібну інформацію. На зворотному боці візитки можна розмістити рекламну інформацію або план проїзду (для організації).

Суть електронної або інтернет-візитки, в тому, щоб в одному місці сконцентрувати всі свої контакти. Адже зараз практично у кожного є профіль на Фейсбук, в Інстаграмі, у Твіттері, свої сайти, блоги, звичайний телефон, скайп. Адреса кожного профілю дуже складно запам'ятати, та й нема чого. Рекомендується помістити всі дані на одну веб-сторінку (електронну візитку) з простим ім'ям.

Переваги інтернет-візитки:

можна помістити всі свої проекти, над якими працюєш;

можна розмістити всі можливі контакти;

легко змінити контакти і інформація буде завжди актуальна.

В Інтернеті є безліч сервісів для створення електронних візиток.

Наприклад, сервіс vizitnica.net, де доведеться зареєструватися. Він дозволяє вести календар зустрічей. Головною якістю електронної візитки повинна бути інформативність і «легкість» сторінки, щоб користувач навіть з низькою швидкістю Інтернету зміг швидко отримати потрібну інформацію про персону.

Альтернативний і дуже ефектний сервіс uid.me, що знаходиться за посиланням <http://uid.me/#>, надає широкі можливості для розроблення дизайну та наповнення своєї електронної візитки (рис. 1.5).

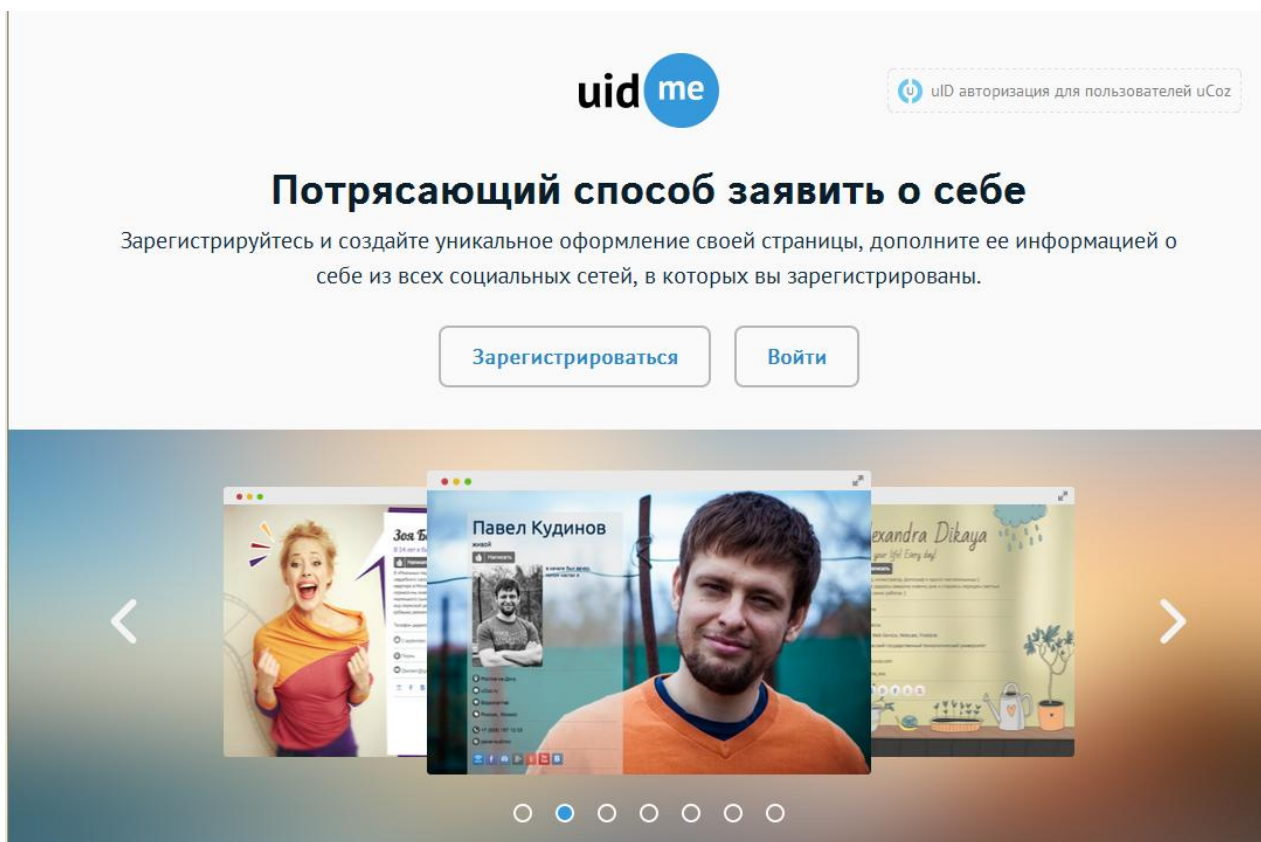

Рис. 1.5. Сервіс Uid.me

Хід роботи

1. За допомогою онлайн-сервіса «Майстер Візиток» (рис. 1.6), розташованого за посиланням <http://www.vizitki-besplatno.ru/index.php>, створити макет візитної картки для відомої особистості – літературного, художнього або історичного персонажа (реального чи вигаданого). Зробити акцент на П. І. Б. персонажа.

Потрібно зареєструватися – тоді буде можливість отримати посилання на створену візитку і доопрацювати її пізніше (рис. 1.7). Інакше в кінці роботи можна отримати тільки готовий результат без можливості подальшого редагування в «Майстрі Візиток».

2. Підібрати відповідні за змістом, духом часу, асоціаціями до змісту візитки і поєднувані один з одним шрифти.

3. У середовищі графічного редактора створити альтернативний гумористичний іміджевий макет візитки з використанням обраних шрифтів. Зробити акцент на професії, особливості характеру, можливості персонажа.

Вартість друку візиток, бланків, конвертів зростає з введенням кожного додаткового кольору.

Зробити: а) монохромний варіант; б) кольоровий варіант.

Рис. 1.6. Інтерфейс он-лайн сервіса «Майстер Візиток»

Рис. 1.7. Попередній перегляд створеної візитки та її mock-up

Для підбору поєднаних кольорів використовуйте онлайн-сервіс генератора колірних схем paletton.com/ або будь-який інший.

4. Спробуйте різні варіанти фону (текстури). Обґрунтуйте свій вибір.

5. Створіть свою інтернет-візитку за допомогою одного із запропонованих онлайн-сервісів.

6. Створіть самостійно в графічному редакторі макет поліпшеного варіанта своєї інтернет-візитки (підберіть шрифти, спроектуйте макет, змініть колірну гаму).

7. Mock-up полегшує взаємодію між дизайнером і замовником. Використання візуальних макетів дозволяє протестувати продукт на стадії дизайну та внести необхідні зміни ще до його друку або створення. Перегляньте mock-up ваших паперових візиток.

9. Звіт представте у вигляді презентації. Він повинен містити:

інформаційну візитку відомого казкового, літературного або історичного персонажа, створену в «Майстрі Візиток»;

іміджеву візитку того самого персонажа, зроблену в Adobe Photoshop або іншому графічному редакторі:

а) в монохромному варіанті;

б) в кольоровому варіанті;

інтернет-візитку (Print Screen і посилання на електронну візитку);

макет вашої інтернет-візитки, вдосконаленої порівняно з результатом, побудованим на основі шаблону онлайн-сервісу.

Лабораторна робота 2

Використання шрифтових онлайн-сервісів для розроблення дизайну сайтів

Мета роботи – вироблення умінь і навичок застосування правил екранної типографіки вручну і за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

У результаті виконання роботи студент повинен:

знати: правила застосування та обмеження електронної типографіки, основні можливості та налаштування програм-електронних друкарів;

ВМІТИ: використовувати спеціалізовані програми і сайти для підготовки текстів до електронної публікації, налаштовувати їх параметри, робляти макети сайтів і дизайн їх окремих елементів.

Основні відомості

У процесі підготовки статей до електронної публікації необхідно дотримуватися спеціальних правил електронної типографіки. Наведені нижче правила враховують специфіку екранного читання, українських друкарських традицій, а також сумісність з різними платформами і кодуваннями в застосуванні до HTML.

Лапки. В україномовних текстах використовуються такі символи для лапок: «ялинки» або “лапки”, якщо є вкладені лапки: «ініціатива», «ТОВ “Ініціатива”». У всіх текстах англійською мовою: "play" або 'play', але в жодному разі не знаки дюйма: ‘play’.

Перенесення слів. Потрібно приділяти максимум уваги словам, які можуть бути перенесені на новий рядок під час зміни ширини вікна браузера. Оскільки ніхто не може знати, коли і де речення буде розбито на рядки, потрібно обробляти всі випадки. На рядку не можуть залишатися: ініціали, одно-, дво- і деяка частина трибуквених слів, цифри року, числові значення без одиниць вимірювання. На попередньому рядку повинно залишитися довге тире, воно не переноситься на новий рядок, якщо це не пряма мова. Щоб слова не перескакували небажаним чином, їх потрібно «прив'язувати» до сусідніх слів нерозривним пропуском.

Спеціальні символи в тексті. У всіх випадках треба використовувати спеціальні символи, не намагаючись їх емулювати за допомогою інших знаків.

Неправильний варіант: (C) 2017 Vassily Poupkine (R).

Правильно: © proUA.com, 2017 Vassily Poupkine®.

Перетворити звичайний текст згідно з правилами електронної типографіки можна вручну, а можна за допомогою спеціалізованих програм – електронних типографів. Далі наведено перелік найбільш вдалих програм з цією спеціалізацією з коротким оглядом можливостей.

Типограф Студії Лебедева – одна з кращих програм-типографів, що працює онлайн. Має веб-сервіс і клієнтську частину, можна використовувати для перетворення тексту на різних мовах. Недоліком можна

вважати порівняно невисоку швидкість роботи. Посилання, за яким розміщено програму-типограф: <http://www.artlebedev.ru/tools/typograf/>.

Програма Типограф.ru – в її середовищі реалізовано більше сотні правил, встановлено орфографічний словник, створено модуль автоматичної розстановки тегів, модулі попереднього і постоброблення. Створено веб-сервіс з можливістю глибокого налаштування для віддалених користувачів. Посилання: <http://typograf.ru/>.

Сервіс Jevix – засіб автоматичного застосування правил набору текстів, наділений здатністю уніфікувати розмітку HTML/XML документів, контролювати перелік допустимих тегів і атрибутів, запобігати можливим XSS-атакам в коді документів. XSS – це вразливість на сайті, що дозволяє впровадити в HTML-сторінку, що генерується скриптами на сервері, довільний код шляхом передачі його як значення нефільтрованої змінної. XSS-атаки можуть призвести до обмеження користувача в нормальній діяльності на сайті. Наприклад, виведення нескінченної кількості вікон або повідомлень як результат будь-якої дії користувача (натискання, наведення мишею на об'єкт, просто візит на сайт), або ж переадресація на інший сайт. Можлива також крадіжка конфіденційної інформації користувача, наприклад, присвоївши собі cookies, зловмисник зможе бути на сайті під чужим акаунтом, наприклад, у форумі, де бажана реєстрація.

Jevix – проект з відкритим вихідним кодом. Випробувати механізм у роботі можна за допомогою форми: ввести потрібний текст або адресу документа в глобальній мережі, наприклад, <http://jevix.ru/>, потім натиснути кнопку <Обробити> або використовувати поєднання клавіш <Ctrl> та <Enter>. У веб-сервісі є налаштування, де можна визначити багато типографічних параметрів форматування і параметрів оброблення гіпертексту. Кнопка <Візуалізація> дозволяє переглянути зовнішній вигляд тексту після публікації на сайті. Можна завантажити perl-версію (мова програмування з широкими можливостями для роботи з текстом) і php-версію (одна з мов для реалізації веб-додатків). Посилання: <http://jevix.ru/>.

Хід роботи

1. Ознайомитися з оформленням і змістом сайту Харківського національного університету мистецтв (<http://www.dum.kharkov.ua/index.html>) або Національного технічного університету «Харківський політехнічний

інститут» (<https://www.kpi.kharkov.ua/ru/>) або іншого сайту за вашим вибором, оформлення і наповнення якого бажано поліпшити.

2. Оцінити сайт за 12-бальною шкалою:

зручність орієнтації на сайті;

інтуїтивно зрозумілий інтерфейс;

дизайн та оформлення;

читабельність тексту;

повнота поданих матеріалів;

корисність матеріалів;

структурованість подання інформації;

інтерактивність.

3. Сформулювати свої пропозиції і зауваження щодо змісту, оформлення і наповнення сайту.

4. Ознайомитися з інтерфейсом, можливостями і налаштуваннями програм для підготовки тексту до електронної публікації. За допомогою програми «Типограф.ру» здійснити перевірку тексту на сторінці «Події» сайту Харківського національного університету мистецтв (за посиланням <http://www.dum.kharkov.ua/events.htm>) або сайту за вашим вибором. Перетворити вихідний варіант у текст, придатний для публікації на сайті.

5. Проаналізувати результат, пояснити зроблені виправлення.

6. Ввести завідомо неправильний з точки зору типографіки текст з некоректним використанням знака тире, лапок, прогалін, переносів. Виконати оброблення за допомогою програми електронного типографа, перевірити і пояснити отриманий результат. Майте на увазі, що програма не застрахована від помилок в складних ситуаціях.

7. Повторити п. 2 – 4 для програми «Jevix».

8. Порівняти роботу досліджуваних програм, зробити обґрунтований вибір на користь однієї з них. Описати межі застосування, виявлені переваги і недоліки програм для підготовки тексту до електронної публікації.

9. Розробити ескіз нового макета сайту, рівень деталізації – на ваш розсуд (див. приклади на рис. 2.1).

10. Розробити макет головної сторінки сайту, підібравши шрифтове і кольорове оформлення (за допомогою онлайн-сервісу генератора колірних схем <http://paletton.com> або будь-якого іншого).

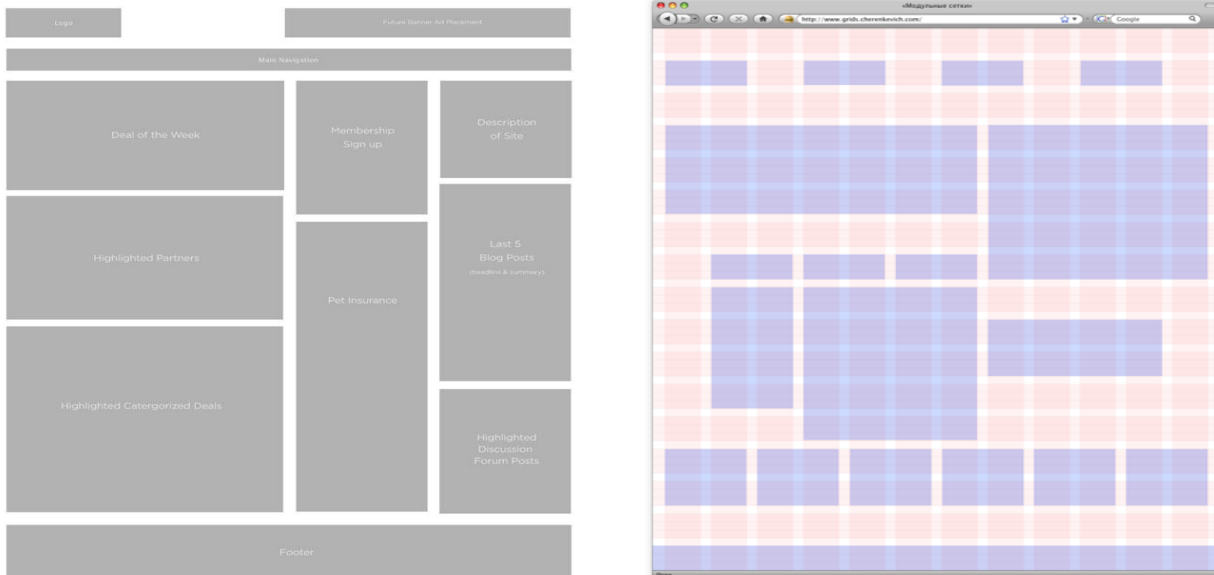

Рис. 2.1. Приклади макетів сайту

У макеті бажано використати певні зображення з реального хедера сайту і (або) реальний банер.

11. Створити альтернативний хедер для сайту. Розмір нового хедера повинен збігатися з розміром вихідного.

12. Створити банер для сайту, альтернативний наявному.

13. У звіті у вигляді презентації навести:

ваші оцінки сайту за 12-бальною шкалою, пропозиції та зауваження щодо вдосконалення;

вихідний текст із сайту та текст після його перевірки програмами електронними типографами;

порівняння можливостей програм-типографів;

початковий вигляд сторінки сайту, ваш ескіз макета і сам макет;

опишіть обране вами шрифтове оформлення;

початковий вигляд хедера і розроблений вами хедер;

початковий вигляд банера та ваш альтернативний банер.

Лабораторна робота 3

Управління параметрами тексту на прикладі макета обкладинки книги. Інтерліньяж, трекінг і кернінг

Мета роботи – освоїти методику проектування макетів книжкових обкладинок з використанням шрифтового оформлення, отримати навички

управління основними параметрами тексту, підбору оптимальних значень інтерліньяжу, трекінгу та кернінгу.

У результаті виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: основні вимоги до оформлення книжкових обкладинок, ергономічні вимоги до оформлення текстової інформації, способи підбору шрифтових пар;

вміти: використовувати можливості типографіки для розроблення дизайну елементів друкованих видань; підбирати оптимальні значення інтерліньяжу, трекінгу та кернінгу для надписів великим кеглем.

Основні відомості

Текст великого кегля вимагає меншого інтерліньяжу. Інтерліньяж в заголовках зазвичай встановлюється рівним кеглю і навіть менше. Для дрібного кегля він може бути трохи більше номінального значення, тоді текст буде легше читати. У деяких виданнях невелике зменшення кегля і розширення інтерліньяжу використовують як художній прийом. Сторінка, набрана таким чином, виглядає дуже світлою, повітряною, особливо якщо має широкі поля.

Кернінг і трекінг визначають інтервали між буквами.

Налаштування інтервалів між деякими парами символів шрифту називається **кернінгом** пар. Відповідно, пари, для яких необхідно змінювати міжсимвольний інтервал, називають кернінговими парами. Кернінг може бути застосований до літер та символів пунктуації. Результат – розміщення символів стає візуально більш рівномірним. Кернінг, тобто переміщення символів у парі, проводиться на дуже малі відстані та вимірюється в тисячних частках круглої шпациї.

Зазвичай шрифти мають таблиці кернінгу, тобто список пар символів (зазвичай кілька сотень пар), між якими потрібно змінювати інтервал під час набору тексту й інструкції, на яку величину слід здійснювати кернінг у кожному випадку. Це, наприклад, пари «ГО», «ГА», «АУ», «СТ» та інші. Якщо у шрифті є велика таблиця пар кернінгу, він буде добре, рівномірно виглядати в різному кеглі. Програми верстання забезпечені можливістю автоматичного кернінга, вони мають власні таблиці пар.

Наприклад, у програмі Adobe InDesign можливе проведення кернінгу трьома способами.

1. Ручний кернінг – регулювання відстані між символами вручну. Це найбільш точний і найбільш трудомісткий спосіб. Кернінг вручну використовується для досягнення найкращого виду заголовків та інших

текстів у великому кеглі. Для його проведення потрібно помістити курсор між тими символами, відстань між якими ви збираєтеся змінити, на панелі Character ввести значення в поле Kerning або вибрати одне зі значень у списку. Слід нагадати, що кернінг змінюється в тисячних частках круглої шпациї (кегля).

2. Метричний кернінг – автоматичний кернінг, параметри якого програма бере із самого шрифту. Для його установки вибирають опцію Metrics у списку.

3. Оптичний кернінг – новий вид кернінгу, розроблений спеціально для InDesign. Це виключно точний спосіб установки міжсимвольного інтервалу, для його використання потрібно вибрати опцію Optical у списку Kerning. В активному режимі оптичного кернінгу програма аналізує форму кожної пари сусідніх літер і підбирає ідеальну відстань між ними. Після застосування оптичного кернінгу до тексту під час розміщення курсору між символами тексту в поле Kerning відображається величина кернінгу, розрахована програмою в точці вставки.

У всіх трьох випадках кернінгу пари символів зліва завжди залишаються на місці, а символ праворуч переміщується відповідно до заданого кернінгом.

Трекінг, на відміну від кернінгу, задається не для пари, а для групи символів і характеризує величину міжсимвольного пробілу в групі. Інтервали змінюються однаково для всіх виділених символів. Трекінг також вимірюється в тисячних частках круглої шпациї. Зменшення трекінгу віднімає, а збільшення додає до міжсимвольного інтервалу певну величину. У разі позитивних значень міжсимвольні інтервали ростуть, у разі негативних – звужуються. Трекінг може бути проведений для одного або кількох символів. У точці вставки трекінг визначається для нововведених символів.

У процесі розроблення дизайну обкладинки необхідно враховувати формат видання. Якщо формат ескізів обкладинки буде сильно відрізнятися від кінцевого формату книги, зображення буде спотвореним.

Через особливості друку книг остаточний дизайн буде виглядати не так, як ескіз. Це стосується яскравості зображення, а також поєднань кольорів під час друку. Для того, щоб дизайн був якомога ближче до якості ескізів, краще використовувати настільні видавничі системи.

Дизайн обкладинки книги повинен створювати образ. Обкладинка книги повинна викликати бажання у покупця придбати книгу, щоб дізнатися суть її вмісту. Наприклад, така обкладинка (рис. 3.1) заворожує, створює сильне враження і є арт-об'єктом – і вже не так важливо, що всередині.

Рис. 3.1. Обкладинка у стилі стимпанк

Обкладинка книги повинна привернути увагу покупця, вона є вітриною, яка інтригує людину, зацікавлює, змушує зробити конкретні дії. Крім того, обкладинка книги повинна бути носієм основної ідеї, яка укладена в саму книгу. Дизайн книги повинен відповідати її змісту, доповнювати і підкреслювати цей зміст. Перед дизайнером книги стоїть складне завдання – розкрити суть книги в її художньому виконанні.

Велику колекцію обкладинок книг і прикладів для натхнення можна подивитися на <http://bookcoverarchive.com/>.

Існує неписане правило – як і в будь-якій сфері дизайну, створюючи дизайн книги, потрібно спиратися на класичні закони композиції: цілісність і єдність, рівновагу, супідрядність. Композиція – це свого роду зв'язок різних частин в єдине ціле, відповідно до якої-небудь ідеї, які разом складають певну форму (рис. 3.2).

Дизайн книги передбачає дотримання цих законів. Композиція повинна виглядати єдиним цілим, що не розпадається. Важлива присутність рівноваги об'єктів зображення – баланс, але, у свою чергу, й існування підпорядкованості свого центру, тобто об'єкту, який є переважаючим – головним. Для виділення такого елемента існує ряд відмінних прийомів – форма, чіткість, колір, освітлення.

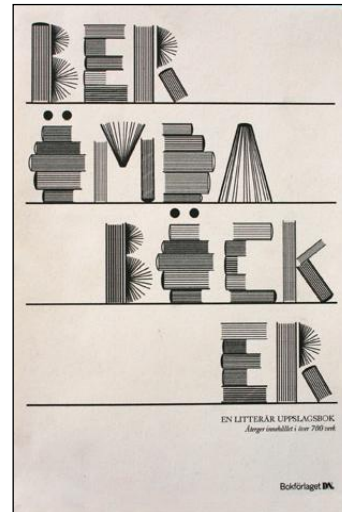
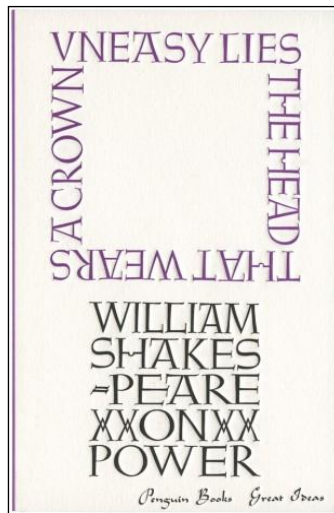

Рис. 3.2. Приклади обкладинок із шрифтовим оформленням

Обкладинка повинна привабливо виглядати в будь-якому розмірі. Якщо зменшити картинку до розмірів обкладинок на сторінці інтернет-магазинів, читач повинен без труднощів прочитати назву і в нього має виникнути бажання зробити замовлення.

Якщо художня книга називається «Груша», не варто розміщувати цей фрукт на обкладинці. Читачі люблять гру слів і образів, а не прямолінійність. Не варто використовувати графічні елементи замість слів, якщо тільки в них немає оригінального сенсу. Не варто використовувати більше п'яти графічних елементів в одній обкладинці та тим паче – більше трьох шрифтів.

Практично підготовка обкладинки складається з таких етапів.

1. За розміром обкладинки (не тільки перша, але і четверта сторінка обкладинки і, якщо потрібно, то корінець) вирізається аркуш паперу; на ньому намічаються кордони обрізу видання і виробляється точний або ескізний у натуральну величину креслення рисунок обкладинки (з точним або умовним забарвленням).

2. На площі, відведеній під корінець, також дається точний або ескізний макет корінця. Композиція корінця повинна бути ув'язана із загальною композицією обкладинки. При цьому текст корінця може мати або горизонтальне положення (у виданнях великого обсягу і для коротких текстів), або вертикальне – для довгих текстів і в малих за обсягом виданнях. У виданнях обсягом менше 6 аркушів корінець відсутній, так як товщина видання (зазвичай менше 5 мм) недостатня для розміщення тексту обкладинки (автор і назва видання і, можливо, ряд інших відомостей). Якщо ширина корінця більше 9 мм, то вихідні відомості (автор, назва видання) повинні дублюватися і на корінці (рис. 3.3).

3. Довжина корінця повинна бути такою ж, як і у лицьового боку обкладинки; якщо при цьому друковані елементи обкладинки йдуть в обріз, то текст корінця слід розташувати так, щоб він не потрапив на обріз і був розташований від обріза у виданнях середніх форматів не менше, ніж на 0,5 квадрати.

4. Спинка, якщо вона є продовженням композиції першої сторінки, підпорядковується таким же вимогам, як і лицьовий бік.

Під час створення обкладинки повинні бути відомі такі відомості:

- а) точний текст обкладинки;
- б) площа обкладинки (першої сторінки, корінця, четвертої сторінки) до і після обрізу;
- в) стислі відомості, що характеризують тип книги;
- г) основні елементи оформлення видання – основний і рубрикаційний шрифти, система розміщення ілюстрацій, наявність у тексті елементів орнаментики та їх розміщення, титул;
- д) якість і забарвлення обкладинкового паперу.

Рис. 3.3. Приклад макету обкладинки з використанням фінішного оброблення

Зразок замовлення на виготовлення обкладинки, прийнятий у видавництві «Ранок», наведено на рис. 3.4.

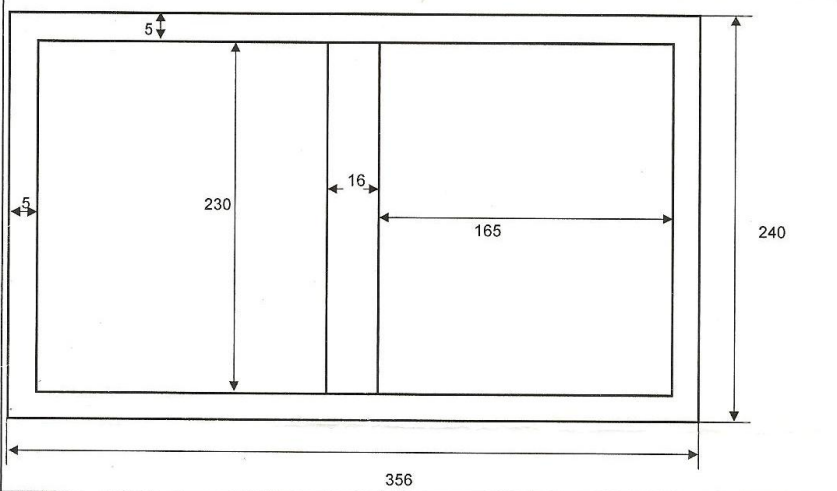
ЗАКАЗ НА ИЗГОТОВЛЕНИЕ ОБЛОЖКИ

ОБЩИЕ ДАННЫЕ

Код (1-й)		ISBN (1-й)		Язык (1-й)	
Код (2-й)		ISBN (2-й)		Язык (2-й)	
Отдел		Дата заказа			

ТЕХНИЧЕСКИЕ ДАННЫЕ (Обложки)

Формат	84x108	Доля листа	16	Объем	64
Переплет	Клеевой	Обложка	Меловка	Усл. печат.	6,72
Формат запечатываемой области					
Доливы по высоте	5				
Доливы по ширине	5				
Ширина живописного поля	165	Ширина страницы		165	
Высота живописного поля	230	Высота страницы		230	
Ширина корешка	16	Количество страниц (вн. Блока)		64	

ТЕКСТ НА ОБЛОЖКУ

Вид	Текст
Серия	
Автор(ы)	
Название	
Подзаголовок	
Возраст	
Текст на корешок	
Фишки / пункты (1 стр. обл.)	
Аннотация (4 стр. обл.)	
Картинки, пожелания	

ВЫДАНО В РАБОТУ

Дата		Архив. файл	
------	--	-------------	--

Рис. 3.4. Приклад замовлення на виготовлення обкладинки

Фішки/пунктики (внизу зліва в бланку замовлення на обкладинку) – інформація для дизайнера про фінішні оздоблювальні процеси, тобто про фінішне оброблення (тиснення, висікання, лакування та ін.).

Для визначення формату видання після обрізу рекомендується скористатися ГОСТом 5773-90 (рис. 3.5). Буква М у першій колонці вказує, з якої зі сторін аркуша паперу за цього формату збігається машинний напрям волокон. Граничні відхилення формату видання від встановленого для даного тиражу не повинні перевищувати 1 мм по ширині та висоті.

Условное обозначение Ф.и.	Размеры после обрезки, мм	
	максимальные (предпочтительные)	минимальные (допустимые)
60М×90/8	220×290	205×277
84×108М/16	205×260	192×255
70×100М/16	170×240	158×230
70×90М/16	170×215	155×210
60×90М/16	145×215	132×205
60×84М/16	145×200	130×195
84М×108/32	130×200	123×192
70М×100/32	120×165	112×158
75М×90/52	107×177	100×170
70М×90/32	107×165	100×155
60М×84/32	100×140	95×130

Рис. 3.5. Розмір видання після обрізу

Для визначення розміру корінця, коли відома кількість сторінок і тип паперу можна використати онлайн-сервіс «Поліграфічний калькулятор», розміщений за посиланням <http://www.nfp.ru/info/calculate.html>.

Хід роботи

1. За допомогою сервісу <http://type.method.ac/> перевірити свій окомір і відрегулювати відстані між парами символів, розставивши їх оптично рівномірно. У вправі будуть запропоновані слова, написані різними шрифтами

і кеглем. Необхідно перемістити мишею літери слова (зафіксовані тільки перша і остання літери) так, щоб візуально літери здавалися розташованими рівномірно, на одній відстані.

Після кожного переміщення букв потрібно натискати кнопку <Compare> для порівняння вашого результату з правильним і потім кнопку <Next> для переходу до наступного слова. Блакитним кольором виділено правильне розміщення букв (рис. 3.6).

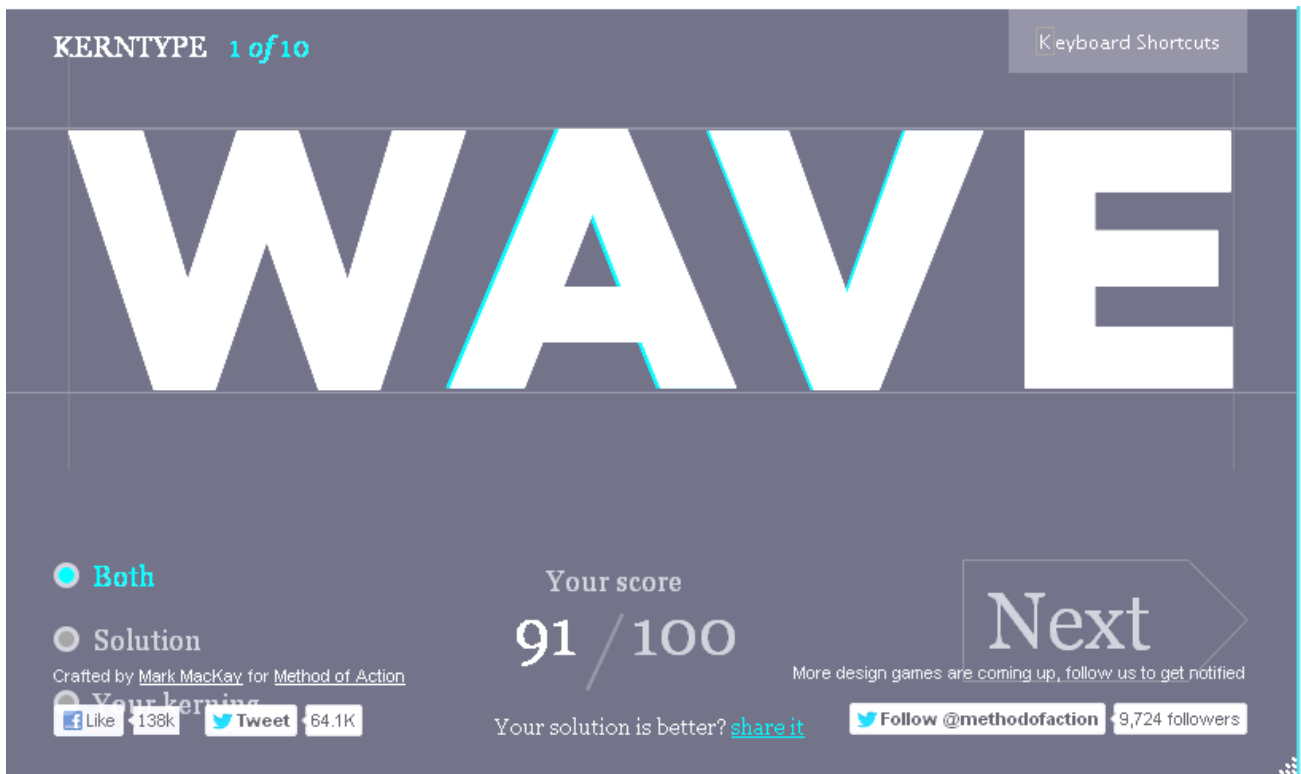

Рис. 3.6. Інтерфейс сервісу-тренажера кернінгу

В кінці буде видано середній відсоток ваших «попадань», потрібно зберегти скриншот і навести його у звіті.

2. Вибрати художню книгу відомого автора. Назва книги має складатися з кількох слів (не менше двох рядків тексту). Вашим завданням буде розроблення макета обкладинки і корінця для аналогічного видання.

3. Визначитися з форматом видання, розміром після обрізки, розміром корінця.

4. Визначити інформацію, яка буде виноситися на обкладинку і корінець (правила її оформлення повинні відповідати ГОСТу 7.84-2002 «Видання. Обкладинки та палітурки»).

5. Відрегулювати відстань між символами, щоб вона здавалася оптично рівномірною.

6. Визначити основну вікову категорію читачів, категорію книги та у зв'язку з цим визначити відповідну колірну гаму і настрій, який має викликати оформлення обкладинки. Обкладинка не повинна містити ілюстрацій.

7. Визначити історичну епоху, спрямованість видання і ті емоції, які воно має викликати – виходячи з цього, вибрати відповідну пару шрифтових гарнітур для назви книги і для автора.

8. У середовищі графічного редактора розробити макет обкладинки (першу і четверту сторінки і корінець) для книги, використовуючи тільки шрифтове оформлення. Виразними засобами оформлення будуть підбір шрифтів і угруповання тексту, колірне рішення. Розмір ескіза повинен відповідати формату видання.

9. Розробити альтернативний варіант дизайну з використанням протилежного «настрою»: веселого – спокійного, легкого – ділового, класичного – модернового і т. д., враховуючи зміст книги. Наприклад, під час оформлення обкладинки книги «Майстер і Маргарита» можна зробити акцент на тому, що книга містить:

- ліричну, любовну лінію;
- сатиру;
- фантастику, фантасмагорію;
- гумор;
- історичний екскурс;
- філософську спрямованість тощо.

При цьому простежити зміни шрифту, колірної гами, інтерліньяжу і кернінгу.

10. Mock-up полегшує взаємодію між дизайнером і замовником. Використання візуальних макетів дозволяє протестувати продукт на стадії дизайну та внести необхідні зміни ще до його друку або створення. Переглянути Mock-up ваших книжкових обкладинок, наприклад, можна на сайті <http://www.fusionplate.com/4013/37-free-psd-magazine-book-cover-brochure-mockups/> або <http://www.mockupworld.co/all-mockups/>.

11. У звіті навести: скриншот результатів вправ з тренажером для кернінгових пар, обґрунтування шрифтового і колірною рішення, отримані варіанти макета обкладинки і корінця книги, висновки.

Лабораторна робота 4

Вибір рукописних шрифтів з урахуванням їх психологічних властивостей

Мета роботи – закріпити навички використання рукописних шрифтів.

У результаті виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: основні психологічні та емоціогенні властивості рукописних шрифтів;

вміти: використовувати рукописні шрифти і визначати їх параметри для підвищення виразності та привабливості акцидентної продукції.

Основні відомості

Почерк має певні емоціогенні властивості, що можуть створювати емоції. Індивідуальні та типологічні особливості людей накладають свій відбиток на графологічні виразні рухи під час формування і закріплення письмових навичок. У психології достовірно встановлена залежність почерку від емоційного стану і деяких типологічних властивостей вищої нервової діяльності. Підпис або автограф чимало говорить про переживання людини, а також про скромність і впевненість, про відкритість і скритність, про емоційність і стриманість. Можна припустити, що подібні властивості притаманні й рукописним шрифтам. Одне із завдань – перевірити це припущення.

Графологія. На Заході графологія уже введена в жорстке русло прагматизму. У Франції, наприклад, часто під час прийому на роботу використовується графологічний аналіз резюме. В Ізраїлі в обов'язковому порядку графологічній експертизі піддаються всі державні службовці. У Голландії та Англії висновок графолога не так давно став обов'язковим при прийомі штатних співробітників на роботу. У Німеччині стало прийнято звертатися до графолога перед вступом у шлюб. Особливо часто до допомоги експертів вдаються ті, хто знайомиться за шлюбним листуванням. У країнах Південно-Східної Азії звірення почерків нареченого і нареченої за давньою традицією входить у шлюбну церемонію.

Що видає характер людини:

нахил почерку;

натиск на аркуш;

величина, висота і ширина букв, їх округлість;
розташування рядків;
відстань між словами і рядками;
поля – відстань до краю аркуша.

Результати дослідження М. М. Обозова в галузі графології мають прикладне значення. Є залежність графіка почерку від типу особистості («мислитель», «співрозмовник», «практик»). У «мислителя» почерк начебто супроводжує його думку. Він захоплений змістом листа, а не його формою. У «співрозмовника» почерк – самодостатнє явище. Він більш постійний у «рисунку» письма. У «практика» почерк пов'язаний з тією роллю, яку він обрав для себе (треба бути точним, зібраним, артистичним). Це позначається на самому почерку.

Є певна різниця між почерком жінок і чоловіків. Так, відомо, що спеціалізація жінок в основному пов'язана зі спілкуванням, з міжособистісними відносинами, в той час як у чоловіків спеціалізація частіше пов'язана з предметним світом, з практикою. Жінка-«мислитель» і жінка-«практик» у почерку зберігають своє жіноче начало, округляючи букви, роблячи почерк більш плавним. Чоловіки ж «мислителі» і «практики» підсилюють особливості незграбного, уривчастого почерку.

Професійна діяльність накладає свій відбиток на графологічні особливості почерку. У лікарів, які використовують латинь для написання рецептів, почерк «швидкий» і через це написання рецептів стає малозрозумілим. Математик у своєму листі мимоволі прагне використовувати мову символів і кодів. Поет надає своєму листу своєрідну форму для вираження естетичних почуттів. Це спостерігається не тільки у змісті листа, але і в розташуванні тексту.

У певних межах почерк змінюється під впливом психічного стану або емоціогенних факторів. Так, у разі підвищеної активності й гарного настрою рядки у того, хто пише, можуть направлятися у верхній правий кут. У разі зниженні активності, зниженого настрою і песимізму – опускаються в нижній правий кут.

У медичній практиці виявлені особливості почерку людей з психічними захворюваннями. Наприклад, ознакою неврологічних порушень є нерівномірність інтервалів між словами, одні слова пишуться досить великими буквами, інші – дрібними, непомітними, рядки «падають» вниз у напрямі до того, хто пише і т. д. На рис. 4.1 наведено заяву, написану великою поетесою Мариною Цветаєвою за п'ять днів до самогубства.

В Совет Литфонда
 Прошу принять меня на работу в качестве
 судомойки в открывающемся столовом Литфонда
 Ш. Цветаева
 26го августа 1941 г.

Рис. 4.1. Вигляд останньої заяви Марини Цвєтаєвої

Результати досліджень підтверджують можливість визначення за почерком окремих характерологічних рис особистості (товариськість, практичність, енергійність і т. д.). Методика складання психографологічного портрета особистості за окремими ознаками тест-почерку, добре викладена Є. І. Роговим. Далі вона наведена у вигляді табл. 4.1. – 4.3.

Таблиця 4.1

Аналіз полів

Ознака	Якість особистості
1	2
Маленькі поля зліва	Бережливість, схильність до сімейного життя, педантизм
Широкі поля зліва	Потреба в діяльності, відсутність дріб'язковості
Дуже широкі поля зліва	Щедрість, хвастливість, марнотратство, бажання та прагнення бути оригінальним, прагнення розкоші, блиску
Лівий край поступово розширюється	Щедрість, марнотратство, у той же час прагнення до бережливості
Лівий край звужується	Егоїзм, бережливість, що доходить до скупості, самовладання

1	2
Поля відсутні	Велике бажання проявити себе, максималізм; неприйняття зла, прагнення до моральної чистоти; бажання розгорнутися у своїй діяльності, використати все для досягнення своєї мети, все обернути на свою користь

Результати аналізу розміру і ширини букв почерку наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Аналіз розміру й ширини почерку

Ознака	Якість особистості
Мілкий почерк	Спостережливість, холоднокривність, спокій, скритність, дотепність, дбайливість, стійкість думок, принциповість, старанність. Це людина раціональна, економна, здатна до концентрації розуму, замкнута. Дуже дрібні літери свідчать про те, що їх господар схильний до егоїзму і скупості
Крупний почерк	Мрійлива, певною мірою наївна, непрактична, довірлива, часто надмірно добра людина, зазвичай товариська, з великою кількістю друзів. Але великі літери можуть означати і прагнення до незалежності, свободи діяльності
Круглий почерк	Гордість, самолюбство, підприємливість, потреба в діяльності, рішучість, прагнення до панування
Букви виходять за верхню межу рядка	Ідеалізм, ніжність
Букви розташовані нижче рядка	Комерційні схильності, матеріалізм, практичний розум, марнославство, суєтність
Букви виходять за нижню межу рядка	Марнославство, схильність до фантазування, передбачливість, підприємливість, організаторські здібності, розпорядливість
Вузкий почерк	Стриманість, скритність, дріб'язковість, скупість, старанність, жорстокість, прагнення до точності, страх втрати статків і грошей
Широкий почерк	Розум, енергія, потреба в діяльності, безтурботність, товарищівність, невимушеність, легка прив'язливість, щедрість, марнотратство

Нахил літер, рядків проаналізовано в табл. 4.3.

Таблиця 4.3

Аналіз нахилу літер

Нахил літер	Якість особистості
Майже лежачий	Нестриманість, запальність, сентиментальність, захоплива натура
Косий	Сердечність, співчутливість, логічність мислення, сумлінність у роботі, прагнення до порядку, якості, рівності, справедливості; є система знань, логіка, вольове впровадження розумного
Вертикальний	Сила волі і характеру, самовладання, моральність, стриманість, холодність, врівноваженість, увага до зовнішнього блиску
Нахил вліво	Неприродність, манірність, хитрість, деспотизм, скритність, недовіра, страх власного почуття
Нахил у різні боки	Примхливість, неврайонованість, нерішучість, внутрішній розлад, боротьба почуттів і розуму, суперечливість, самозакоханість
Вертикальний на кінці слова	Обережність, стриманість, любов до правди, наполегливість, помірність у натуральному вираженні почуттів, критичне ставлення до своїх вчинків, вольове впровадження розумного
На кінці слова більш короткий	Сила волі, самовладання, розвинене почуття обов'язку, почуття справедливості, відповідальність і старанність
Почерк неспокійний, постійно змінюється	Ініціативність, нервозність, внутрішній неспокій
Нахил вправо	Чутливість, творча натура, хороша працездатність, співпереживання людям, наявність симпатій і антипатій, небайдужість, сердечність у відносинах з близькими, емоційна відкритість, схильність до поривів у любові, гніві, мовчазність переживань, прихований світ почуттів, наявність віри, надії, любові, прихильності до близьких, неприйняття зла, прагнення до моральної чистоти

Нерівність, букви «скачуть» – це свідчить про емоційність, нестриманість, а в крайньому разі – некерованість та невірноваженість. Якщо рядок прямий, написаний «як по лінійці», то в цьому випадку можна говорити про стриманість, самоконтроль, розсудливість, спокій, реалістичну оцінку можливостей.

Прямий нахил характеризує людину пряму, стриману, послідовну, що має самовладання, а часом і вперту. Цей показник також свідчить про домінуючий вплив розуму. Нахилений вправо рядок говорить про збалансованість рис характеру людини, про його здатність до розуміння інших людей, до компромісів.

Літери, які занадто нахилені, майже лежать – явище патологічне. Якщо ж рядок нахилений вліво на 125° проти напрямку руху, то це пов'язано найчастіше з невідповідністю особистих природних нахилів і потягів людини з умовами життя, а також вказує на норавливість, упертість, вимогливість, недовірливість, а іноді – на скритність.

Якщо нахил букв різнотипний, це пов'язано з контрастністю, примхливістю, нестійкістю почуттів, імпульсивністю, афективністю, нестриманістю, розкиданістю прагнень. З такими людьми слід бути обережними у справах і взаєминах.

Форма літер. Добрі, м'які, спокійні люди пишуть округлими буквами, а запальні, різкі, нетерпимі, дратівливі – незграбними. Незграбні букви говорять про прагнення до незалежності, про критичний розум, упертість, агресивність, схильність до самоствердження, верховодства, честолюбства.

За цією ознакою можна визначити, як можуть скластися відносини з такою людиною. Залежно від того, на початку або в кінці підпису більше округлених форм, можна сказати, в якому випадку людина поводить себе м'якше – на початку формування відносин або пізніше.

Інтенсивність, розмашистість, сила тиску під час написання літер. Про фізичну силу людини говорять жирні лінії букв, велика сила продавлення паперу, сильний натиск під час написання – свідоцтво того, що володар цього підпису належить до екстравертів.

Тонші, у вигляді волоска, лінії букв і навіть пропажа лінії на деяких ділянках притаманні інтровертам, тобто людям, розум яких спрямований всередину себе. Такі люди якщо і займаються громадською діяльністю, то це їм дається не дуже легко, а через боротьбу зі своїм внутрішнім «я».

Якщо за силою тиску натиск рівний, помірний, то це говорить про врівноваженість, обдуманість вчинків, самовладання. Нерівний, імпульсивний натиск свідчить про поривчастість, емоційність, вразливість, нездатність до систематичної праці. Густий, жирний натиск характеризує людей з розвиненістю чуттєвих потягів, з тягою до матеріального благополуччя. Якщо товщина натиску змінюється, чітко помітний перехід від тонких ліній до жирних, то це говорить про багату уяву, емоційність, суперечливість. І, нарешті, дуже слабкий, місцями нерівний натиск зустрічається у осіб, невпевнених у собі, хто вагається, схильний себе мучити, хто сумнівається.

Характер написання слів – зв'язаність і розірваність літер. Якщо всі букви з'єднані між собою, то можна говорити про послідовний, логічний характер цієї людини, його розумової діяльності, а також про деяку консервативність у його поглядах, досить складне сприйняття всього нового.

Якщо буде виявлено помірну кількість розривів між буквами, то мислення є більш гнучким і адаптивним, що також вказує на вміння гармонізувати бажане і дійсне.

Зайва кількість розривів свідчить про образно-конкретне мислення, непередбачуваність вчинків, мрійливість, прагнення звернути на себе увагу, справити враження на оточення, розвинену інтуїцію.

За цією ознакою можна визначити ступінь щедрості людини: якщо відстань між буквами значна – то це щедра людина, а в крайньому ступені прояву ознаки – марнотрат. Якщо ж букви налазять одна на одну, то це вказує на економність і навіть скупість. Можна навіть дізнатися, у який період людина більш щедра, а також у якій переважно сфері проявляється її щедрість – інтелектуальній або матеріальній – це залежить від того, на якому рядку тексту відстань між буквами більша – в початку або на кінці.

Оцінити почерк можна за допомогою невеликого тесту.

Розмір літер. Дуже маленькі – 3 бали; маленькі – 7; середні – 17; крупні букви (як у дітей) – 20 балів.

Нахил літер, рядків. Нахил вліво – 2 бали; легкий нахил вліво – 5; нахил вправо – 14; різкий нахил вправо – 6; пряме написання – 10 балів.

Форма букв. Округла форма букв – 9 очок; квадратна – 10; гостра – 19 балів.

Інтенсивність, розмашистість, сила тиску під час написання літер. Легка сила тиску на папір – 8 балів; середня – 15; дуже сильна – 21 бал.

Схильність до з'єднання букв у слові – 11 балів; схильність до відділення букв одна від одної – 18 балів. Змішаний стиль – і те й інше – оцінюють у 15 балів.

Загальна оцінка. Почерк старанний, літери виведені акуратно – 13 балів; почерк нерівний, одні слова чіткі, інші читаються насилу – 9 балів; літери написані абияк, почерк недбалий, нерозбірливий – 4 бали.

Результати тесту.

38 – 51 балів: такий почерк спостерігається у людей зі слабким здоров'ям, і у тих, кому далеко за 80 років.

52 – 63 бали: так пишуть люди несміливі, боязкі, пасивні, флегматичні.

64 – 75 балів: цей почерк належить людям нерішучим, м'яким, лагідним, з витонченими манерами. Вони трохи наївні, але не позбавлені почуття власної гідності.

76 – 87 балів: такий почерк у людей, які відрізняються прямодушністю і відвертістю. Вони товариські та вразливі, як правило, гарні сім'янини.

88 – 98 балів: почерк притаманний людям, які відрізняються чесністю і доброчесністю, мають сильну, стійку психіку, відважні, сповнені ініціативи і рішучості, кмітливі.

99 – 109 балів: це люди-індивідуалісти, запальні, що володіють гострим і швидким розумом. Зазвичай вони незалежні в судженнях і вчинках, у той же час образливі та важкі у спілкуванні. Серед них бувають обдаровані люди, схильні до творчої роботи.

110 – 121 балів: такий почерк мають люди без почуття відповідальності, недисципліновані, грубі, зарозумілі.

Тільки про підпис. Якщо амплітуда підпису зменшується від його початку до кінця, то це означає, що працездатність, енергія, інтерес та інші якості людини також знижуються від початку до кінця діяльності. У таких осіб може бути схильність до дратівливості, стомлюваності. Якщо амплітуда збільшується, то це говорить про те, що людина поступово розвиває активність від початку до кінця діяльності. Якщо амплітуда підпису рівна – то це характеризує людину, у якої працездатність зберігається на стабільному рівні від початку і до кінця діяльності, увага стійка, інтерес до подій, як у трудовій діяльності, так і в особистому житті, постійний. Якщо розмір літер на початку підпису великий, а потім поступово зменшується або

перетворюється у хвилясту лінію, то це говорить про деяку скритність людини, але також і про її витонченість, дипломатичність. У тих, хто не вміє зберігати секрети, підпис починається з дрібних букв, які до кінця збільшуються.

Довжина підпису. Якщо підпис довгий – то це характеризує людину як ґрунтовну, що не любить поспіху, квапливості, здатна глибоко вникати в сутність справи, наполегливу, досить вперту, посидючу, але в той же час дещо прискіпливу, занудну. Якщо підпис короткий, то це є ознакою поспіху людини, прагнення скоріше схопити суть, поверхневого відношення до справи, коли не вистачає терпіння для більш глибокого і детального аналізу; така людина менш здатна до монотонної, тривалої роботи, що вимагає постійної уваги, і вона не дуже любить повільних людей.

Розмашистість під час написання літер. Підпис компактний, стислий зазвичай мають «тактики», тобто ті, чий розум зайнятий конкретними видами діяльності. Навпаки, розмашистий підпис частіше мають «стратегі» – ті, хто мислить глобально, комбінаторно, системно. Здебільшого, це великі керівники, громадські діячі.

Приклади підписів з характеристиками наведено на рис. 4.2.

Підкреслення, «хвостик» у підпису, закреслення. Ті, хто підкреслює свій підпис знизу – самолюбні, цікавляться думкою навколишніх про себе, образливі. Люди, що мають підпис, який накривається лінією зверху, пихаті, горді та прагнуть до великих досягнень. За довжиною «хвостиків» у кінці підпису можна судити про ступінь реакції людини на спроби втручання оточення в його справи.

Чим довші «хвостики», тим нетерпиміший їх «володар» до різного роду наказів і зауважень на свою адресу. Такий хвостик також свідчить про обережність, обачність.

Якщо людина перекреслює свій підпис, то це свідчить про її невдоволення собою, самокритичність, про сумніви.

«Навантажені» підписи. Чим складніший, «навантаженіший» підпис, тим більш чітко простежується здатність людини самому створювати собі проблеми. Навпаки, чим простіший підпис – то з меншими проблемами живе людина, вона прагне спростити своє життя.

Якщо підпис чіткий і можна прочитати складові літери, то сміливо можна стверджувати, що власник подібного підпису не егоїстичний, оскільки підсвідомо прагне бути зрозумілим оточенню. Часто чіткі підписи зустрічаються у вчителів, викладачів.

**СТАНДАРТНАЯ,
НЕЗАМЫСЛОВАТАЯ**
уверенность, смелость

СОСТОЯЩАЯ ИЗ ПЕТЕЛЬ
хитрость, наблюдательность

ЗАЖАТАЯ, МАЛЕНЬКАЯ
неуверенность

УГЛОВАТАЯ
амбициозность, решительность

ЗАЧЕРКНУТАЯ ПОДПИСЬ
импульсивность, энергичность

ПОДЧЕРКНУТАЯ
предприимчивость

ОБВЕДЕННАЯ В КРУЖОК
робкость, замкнутость

**С ЗИГЗАГОБРАЗНЫМ
РОСЧЕРКОМ**
(росчерк — это окончание
подписи) неуравновешенность

**С РОСЧЕРКОМ
В ВИДЕ ЧЕРТЫ**
эмоциональность

БЕЗ РОСЧЕРКА
разумность, расчетливость

С ТОЧКОЙ
упрямство

Рис. 4.2. Види підписів

Якщо підпис нерозбірливий, то це характеризує людину як егоїстичну, яка мало піклується про те, зрозуміють її інші чи ні.

Хід роботи

1. На нелінійованому аркуші паперу написати своє коротке резюме, поставити дату і підпис.

2. Оцінити психологічні властивості свого почерку відповідно до наведених таблиць.

3. Виставити певну кількість балів відповідно до наведеної шкали і з'ясувати, яким характеристикам за результатами тесту відповідає набрана вами сума балів.

4. Вибрати висновок, відповідний характеру людини за вашим підписом.

5. Зробити загальні висновки про достовірність отриманих характеристик і їх відповідності реальним особливостям вашого характеру. Наскільки, судячи з вашого дослідження, можна довіряти графологічним дослідженням почерку?

6. Припустимо, що за рукописними шрифтами також можна зробити висновок про типологічні особистості. Підібрати приклад декоративного напису, виконаного рукописним шрифтом, зробити висновки про характер автора напису за тестом і про те, чи відповідає характер змісту напису, чи підходить він для цільової аудиторії.

7. Вибрати вислів, афоризм і самостійно оформити його відповідним рукописним шрифтом. Шрифт повинен відповідати за якостями і особливостями характеристик (наприклад, якщо фраза про шкоду жадібності – шрифт повинен бути характерний для людини щедрої, широкої душі, що не скупа, відкрита).

Для вибору відповідного рукописного шрифту можна використовувати, наприклад, он-лайн сервіс [http://www.fonts-online.ru/fonts /Cyrillic/Handwritten](http://www.fonts-online.ru/fonts/Cyrillic/Handwritten).

Описати характеристики шрифту у звіті.

8. Відповідним рукописним шрифтом оформити запрошення на весілля, в екстремальну подорож, на музичний вечір і т. д. чи іншу подію за вашим вибором. Пояснити характеристики згідно досліджень графології.

9. Оформити відповідним рукописним шрифтом рекламний заклик (плакат, розтяжку) або вивіску. Текст підібрати самостійно, у звіті дати коротку характеристику шрифту з точки зору психологічних якостей.

Лабораторна робота 5

Створення власного шрифту за допомогою шрифтового редактора

Мета роботи – набути навички створення та редагування шрифтів за допомогою спеціалізованого шрифтового редактора FontLab.

Після виконання роботи студент повинен:

знати:

особливості та види класифікації екранних шрифтів;
основи роботи та інтерфейс шрифтового редактора FontLab;
основні шрифтові формати та їх особливості;

вміти:

здійснювати коректний вибір екранного шрифту;
володіти методикою модифікації контурів символів шрифтового фай-
ла та їх характеристик;
використовувати можливості програми FontLab для створення
та редагування шрифтів;
застосовувати власні шрифти.

Основні відомості

Розглянемо структуру екрана шрифтового редактора FontLab (рис. 5.1). У лівій частині екрана знаходиться вікно редагування, в якому змінюють контури символів. Праворуч від нього розташоване вікно прикладу Show, у якому автоматично відображається символ у тому вигляді, в якому він буде надрукований на папері.

Щоб побачити контекстне меню у вікні редагування, необхідно натиснути клавішу Ctrl, потім праву клавішу миші (далі – ПКМ). У верхній частині екрана, відразу під рядком меню, розташовується лінійка з кнопками для більш зручного виклику команд, розташованих у меню. Можна змінювати набір інструментів, переносючи їх з місця на місце за допомогою

миші (натиснувши клавішу Shift на клавіатурі), або змінювати їх значення, натиснувши клавішу Ctrl і клацнувши на одній з кнопок. У рядку повідомлень у нижній частині екрана відображається стан програми і з'являються рекомендації щодо виконуваної операції. Решта вікон, що знаходяться на екрані, – це командні вікна, всього їх може бути п'ять.

Tools містить інструменти редагування.

Options містить перемикачі режимів роботи вікна редагування. Верхній рядок перемикає інформаційні шари, які можна відображати одночасно з контуром символу, а нижній рядок – елементи опису символу.

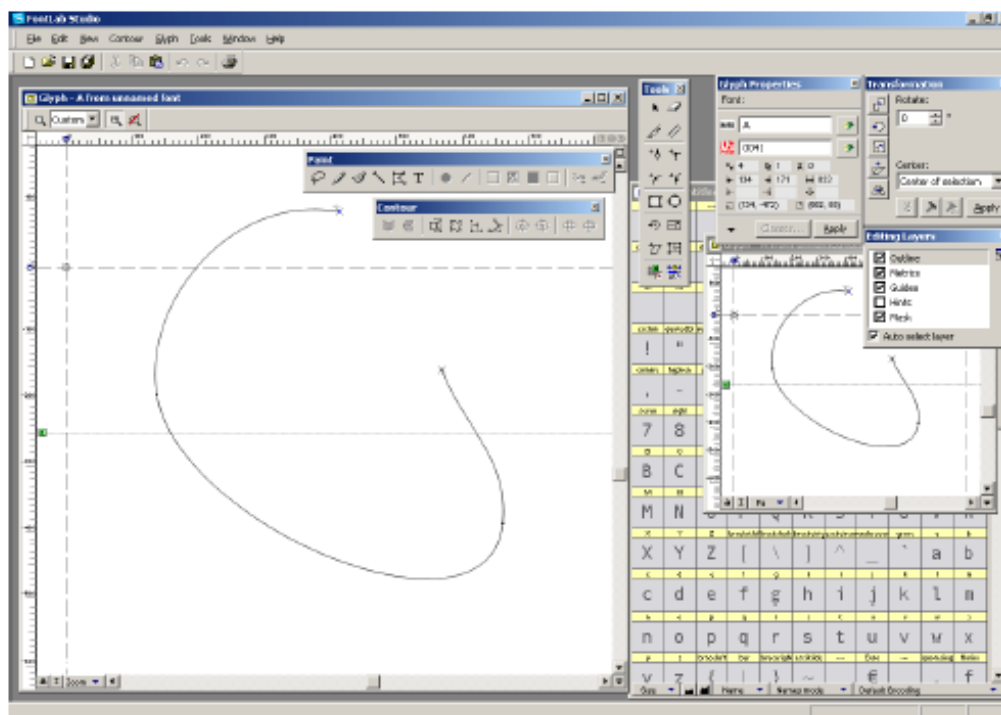

Рис. 5.1. Інтерфейс програми FontLab

Table дозволяє вибирати символ для редагування, копіювати і переносити один або декілька символів усередині поточного шрифту або в інший шрифт, трансформувати символи шрифту і визначати таблицю перекодування.

Monitor – у цьому вікні відображається інформація про всі виконувані у програмі дії. Крім цього, у це вікно може бути виведено текстовий опис символу, що містить розмітку. Такий опис може бути скопійовано в будь-яку програму або використано як макропрограму для текстового редагування координат і типів точок.

Palette – для полегшення створення декоративних символів у програмі FontLab вміщено 20 заготовок, які можуть бути додані до символу у вікні редагування за допомогою цього вікна. Серед заготовок – зірка, багатокутник, різні прямокутники, еліпси, овал та інші фігури.

Крім вікон редагування і командних вікон, на екрані можуть знаходитися керівні панелі, які реалізують деякі складні функції, наприклад, редагування кернінгу або трекінгу.

Підготовка шрифту. Перед створенням символів необхідно розмітити шрифт. Для цих цілей можна використовувати такі засоби: глобальні та локальні розмічальні лінії, глобальні та локальні хінти (пари ліній, що знаходяться на певній відстані), сітку із змінним кроком, маску будь-якої форми і растрові підкладки. До всіх елементів розмітки (рис. 5.2), крім растрових підкладок, можливе «прилипання» точок, що утворюють контури символів.

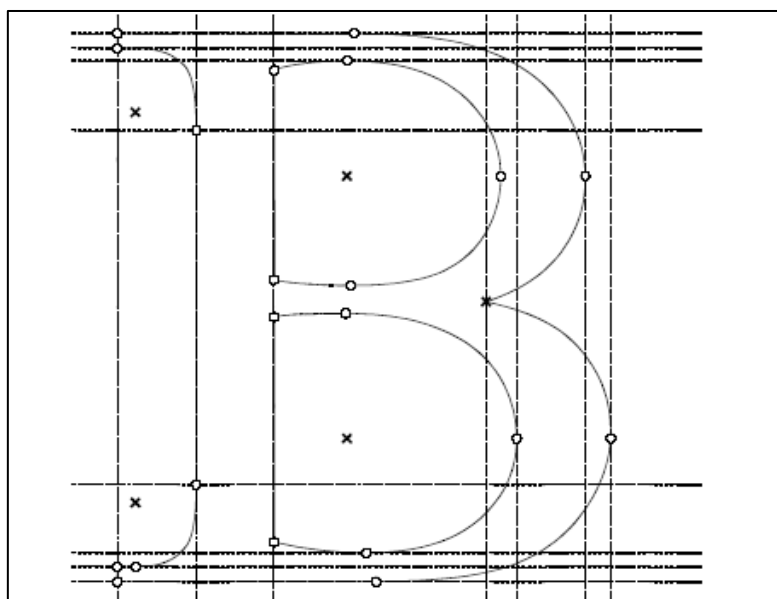

Рис. 5.2. Приклад символу з розміткою

Глобальні елементи розмітки можуть з'являтися у всіх символах шрифту, тому можливо визначати загальні для декількох символів рівні. Положення глобальних розмічальних елементів (лінійок, хінтів та сітки) можна визначати щодо кожного символу. Наприклад, визначаються різні набори глобальних лінійок для великих і малих символів.

Способи побудови символів. У системі FontLab символи зберігаються і відображаються так само, як це прийнято у форматі True 1, а значить,

для опису контурів використовуються вектори і криві Безьє третього порядку. Редагування контурів відбувається шляхом переміщення опорних точок, послідовність яких і визначає контури (рис. 5.3).

Наявність у кривих Безьє контрольних точок, які не лежать на контурі, ускладнює роботу шрифтових художників. Для того щоб усунути цей недолік, у програмі FontLab застосовується унікальний метод редагування контурів без використання опорних точок, що дозволяє змінювати форму контуру, перетягуючи його за будь-яку точку. При цьому положення кінцевих точок векторів і контрольних точок кривих визначається автоматично, разом з автоматичним контролем за збереженням гладкості контуру в місцях сполучення графічних примітивів.

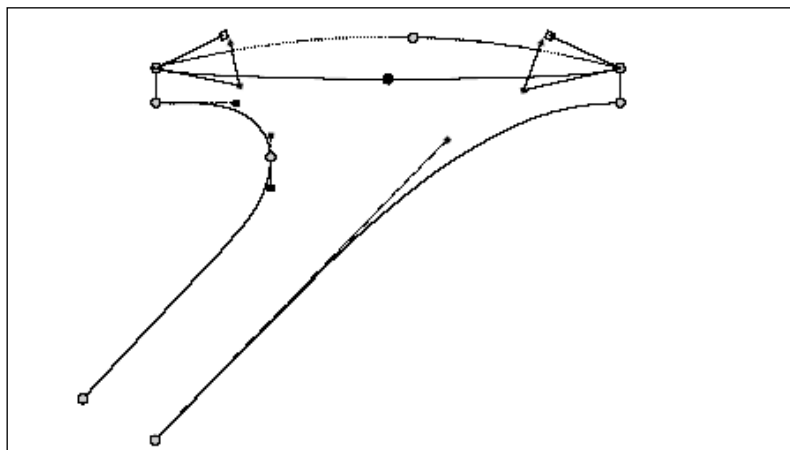

Рис. 5.3. Переміщення опорних точок під час редагування контурів

У FontLab сполучення можуть бути трьох типів: кутові (гладкість не контролюється), гладкі і фіксовані. Фіксований метод сполучення під час редагування контура переміщенням опорних точок тотожний гладкому, а під час вільного редагування напрями контрольних векторів кривих фіксуються, що дає гарантію збереження основних властивостей символів.

Нові символи можуть бути визначені такими способами:

набрані з примітивів вікна Palette і поєднані командою об'єднання контурів;

отримані шляхом автотрасування растрових підкладок;

намальовані інструментом Contour з вікна інструментів (Tools).

Інструмент Contour поєднує режим потокового малювання і вільний режим (достатньо натиснути клавішу Alt на клавіатурі), що робить його незамінним для побудови складних символів, особливо в комбінації

з командою побудови паралельних ліній, командами об'єднання контурів і логічними контурними командами.

Крім стандартного набору контурних операцій (розрив, об'єднання і зміна напрямку), у програмі FontLab підтримуються логічні операції над замкнутими контурами. За допомогою команди Overlap з меню Transform можна об'єднувати контури, усувати перетинання, знаходити область перетину і віднімати контур, як показано на рис. 5.4.

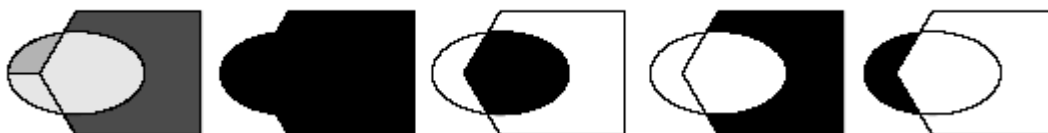

Рис. 5.4. Приклади роботи з контурами в програмі FontLab

Розглянемо команди й інструменти редагування.

Основний з інструментів – інструмент редагування Edit, який може переміщати точки в потоковому та вільному режимах, змінювати властивості будь-яких об'єктів, розташованих у вікні редагування, видаляти і додавати опорні точки, перетворювати вектори в криві, нормалізувати криві (перетворювати їх у дуги еліпсів) і виділяти частину контуру. Під час переміщення опорних точок та інших елементів опису символу можна точно задавати їх нові координати, натиснувши на клавішу Ctrl.

Властивості інструменту редагування доповнюють інструменти Select і Erase. Перший використовується для зручного виділення ділянок контура, наприклад, для копіювання, видалення або трансформування. Другий інструмент застосовується для швидкого видалення опорних точок.

Інструменти Arc і Curve застосовуються для перетворення ділянок контурів у частину еліпса або в криву Безьє, відповідно. Інструмент Curve можна використовувати для ручної апроксимації ділянок контурів (рис. 5.5), а його властивість фіксації напрямків контрольних векторів кривої дозволяє за один крок отримувати високоякісні контури. Інструмент Arc, окрім своєї основної функції, може застосовуватися для визначення довільних еліпсів або кіл.

Для точного визначення положення опорних точок застосовується інструмент Set, дозволяє точно встановити будь-яку опорну точку щодо іншої, задавши зсув у прямокутних або полярних координатах.

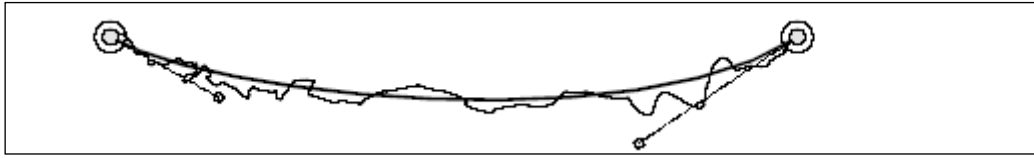

Рис. 5.5. Приклад використання інструменту Curve

Інструмент Move призначений для переміщення виділених ділянок контурів та їх трансформування (масштабування, обертання або нахилу).

Для вимірювання будь-яких розмірів символу застосовується інструмент Meter. Так само як і інструмент Set, він може працювати в прямокутній або полярній системі координат. Вимірювання можуть проводитися у вільному режимі (без обмеження напрямку) або перпендикулярно контуру. Окрім вимірювання відстаней і кутів, інструмент Meter може використовуватися для встановлення хінтів та створення трьох типів прямокутних штрихів.

Автоматичне тестування правильності побудови контурів. Щоб гарантувати стовідсоткову математичну якість контурів, створених засобами системи FontLab, до її складу включено принципово нову технологію, яка називається FontAudit. FontAudit постійно тестує контур символу на його відповідність більш ніж 20 вимогам і відображає знайдені помилки у спеціальній панелі. Результати тестування носять рекомендаційний характер (рис. 5.6). FontAudit може самостійно виправляти найбільш поширені помилки (команда Optimize в меню Transform/More або у спадному меню панелі FontAudit).

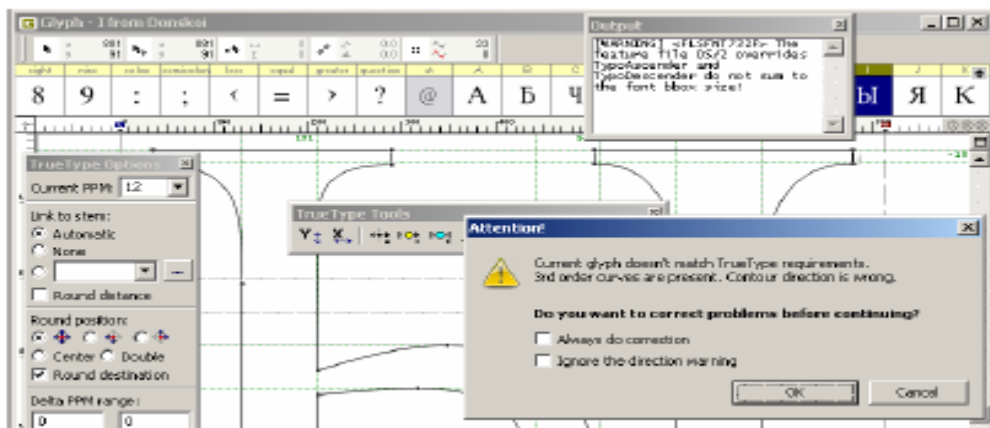

Рис. 5.6. Повідомлення системи FontAudit

Розмітка символів. У системі FontLab контури та розмітка зберігаються відповідно до вимог формату Type 1. Для TrueType-шрифтів завжди проводиться автоматична побудова розмітки.

Розмітка Type 1 шрифтів складається з двох частин: глобальної розмітки (установки зон вирівнювання, стандартних товщин штрихів та деяких інших параметрів) та локальної розмітки, яка стосується окремих символів. Глобальна розмітка у FontLab виробляється в діалоговому вікні опису параметрів шрифту, де вона може бути визначена і автоматично. Локальна розмітка, яка складається з розмітки шрифтів і слабо вигнутих кривих, проводиться у вікні редагування (установка глобальних і локальних штрихових хінтів) і в спеціальній панелі розмітки Advanced Hinting. У цій панелі можна визначати зміну хінтів, розмічати слабо вигнуті криві (Flex) і симетричні елементи. У вікні редагування хінти можуть бути встановлені двома способами: інструментом Edit або Meter.

Використання підпрограм. У шрифтах часто зустрічаються символи (рис. 5.7), що містять однакові елементи.

Рис. 5.7. Однакові елементи в різних символах

Такі елементи можна формувати за допомогою команд копіювання ділянок контурів, але при цьому втрачається зв'язок між ними, і якщо потрібно вносити в них зміни, то процес копіювання необхідно повторювати спочатку. Для спрощення подібних операцій у FontLab реалізована підтримка контурних підпрограм – загальних, динамічно пов'язаних елементів символів (рис. 5.8).

Рис. 5.8. Організація зв'язку елементів символів

Використання підпрограм дозволяє структурно описувати символи, а динамічний зв'язок між ними дає можливість змінювати майже весь шрифт, редагуючи лише один символ. При цьому відновлення всіх символів, яких стосується це редагування, проводиться автоматично.

Трансформації і ефекти. Трансформації можна розділити на три групи, подані на рис. 5.9 – 5.11.

Рис. 5.9. Масштабування, розтягування по одній з координатних осей, поворот і нахил на заданий кут

На рис. 5.10 наведено трансформації, що маніпулюють товщиною штрихів: Bold і Outline. Їх застосовують для зміни насиченості символів і побудови контурних шрифтів.

Рис. 5.10. Трансформації, що маніпулюють товщиною штрихів: Bold і Outline

На рис. 5.11 наведено символи з декоративними ефектами.

Рис. 5.11. Набір декоративних ефектів

Застосування будь-яких трансформацій до ділянки контура проводиться за допомогою команд меню Transform, а до символів цілком і до груп символів – за допомогою панелі інструментів вікна Table.

Формування заголовка шрифту. Формування заголовка шрифту може проводитися у двох режимах: повному та спрощеному. У спрощеному режимі буде потрібно дати відповідь на кілька питань (наприклад, ім'я шрифту і його тип), а всі інші поля будуть заповнені автоматично з дуже високою якістю.

У повному режимі користувач отримує контроль над усіма параметрами, що відносяться до форматів Type 1 і TrueType. При цьому залишається можливість автоматичного визначення всіх значень (для виклику цього діалогового вікна необхідно вибрати команду Font Info з меню File (рис. 5.12).

Редагування метрик символів. Засобами FontLab можна визначити всі можливі метрики символів та шрифту: поля і ширину символів, кернінг та трекінг.

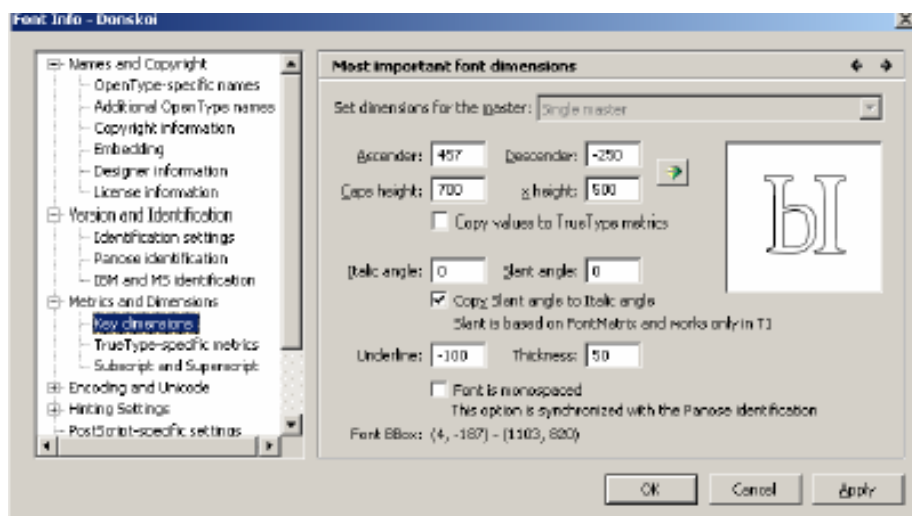

Рис. 5.12. Вікно Font Info

Розміри полів символів можна змінювати прямо у вікні редагування (рис. 5.13), пересуваючи межі, але краще для цього використовувати спеціальну панель (вона викликається командою Set Sidebearings з меню Expert). У ній можна змінювати ширину символу і величину правого і лівого полів, при цьому автоматично проводиться розрахунок оптичних параметрів символу.

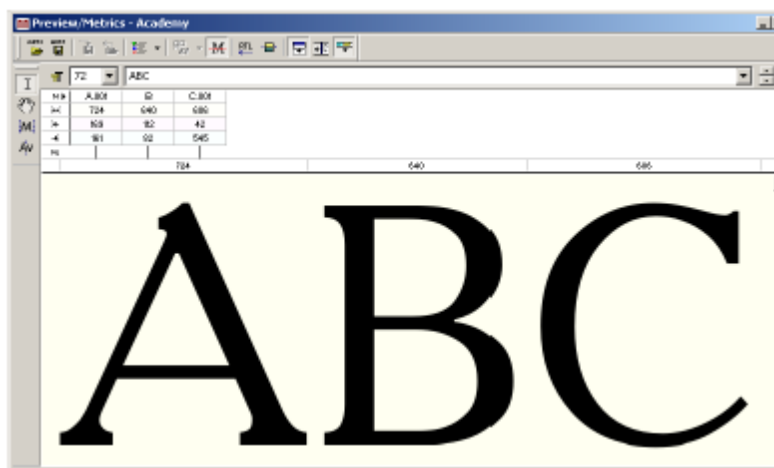

Рис. 5.13. Діалогове вікно визначення метрик шрифту

Для визначення кернінгу застосовується вікно, подане на рис. 5.14 (викликається командою Set Kerning з меню Expert). У ручному режимі потрібно ввести рядок, для символів якого необхідно визначити кернінг (або вибрати цей рядок зі спадного списку), і перемістити символи так, щоб домогтися їх найкращого розташування. Є і автоматичний режим роботи. Результат, що відображає вплив усієї метричної інформації (полів, кернінгу і трекінгу), можна побачити у вікні попереднього перегляду зразка.

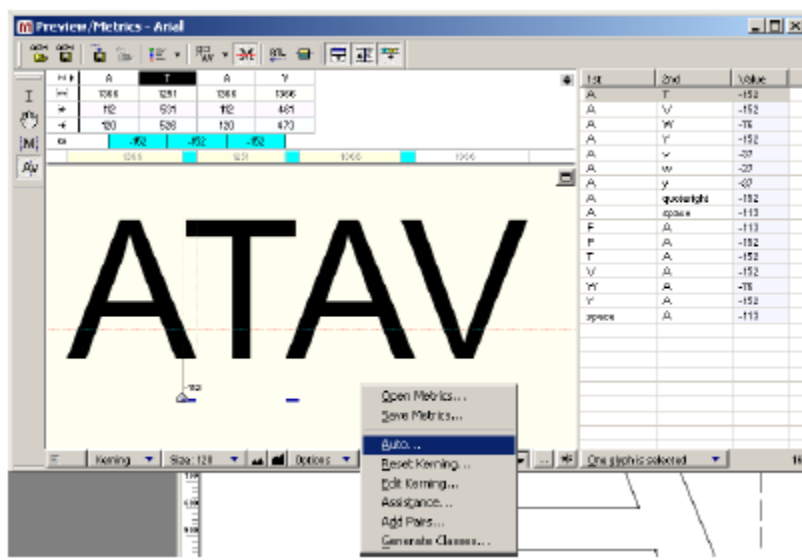

Рис. 5.14. Діалогове вікно для визначення кернінгу

Експорт шрифту. Система FontLab зазвичай зберігає шрифти у своєму власному форматі для прискорення процесу запису, а також для того, щоб в одному файлі зберегти всю інформацію про шрифт, необхідну для його експорту у форматі Type 1 або TrueType.

Хід роботи

1. Розробити гасло рекламного характеру на тему, отриману вами для комплексного курсового проекту.
2. Обґрунтувати особливості шрифту, за допомогою якого доцільно відобразити це гасло в електронному вигляді (на банері) і в друкованому вигляді (на листівці).
3. Скопіювати з папки Fonts у свою папку один з наявних шрифтових файлів, який передбачається відкоригувати, з розширенням «.Ttf».
4. Завантажити FontLab, відкрити в його середовищі зі своєї папки скопійований шрифтовий файл.
5. Вибрати серед кириличних символів (коди 489 – 552) тільки ті, які необхідні для створення баннера, відкоригувати символи необхідним чином.
6. Зберегти отриманий шрифтовий файл під своїм прізвищем в особистій папці .
7. Переконайтеся, що файл створений, перевірити його розмір.
8. Створити шрифтовий файл іншого формату (PostScript Type 1, 3, TrueType). Порівняти розмір отриманих файлів.
9. Визначити, які файли були створені в результаті генерування файла типу Post Script Type 1. Чому вони мають такі імена і розширення? Порівняти їх розмір з розміром файла, створеного в п. 5 – 6.
10. Проглянути вибране гасло за допомогою свого шрифту в середовищі *MS Word* або *Adobe InDesign*.

Лабораторна робота 6 Візуалізація тексту. Інфографіка

Мета роботи – закріпити навички візуалізації числової та текстової інформації.

У результаті виконання лабораторної роботи студент повинен:

знати: основні вимоги до довідкової або ілюстративної інформації та основні типи діаграм та графіків;

вміти: виконувати збирання, оброблення статистичної інформації та візуалізацію даних для підвищення їх читабельності та наочності; застосовувати сучасні сервіси та програмне забезпечення для побудови інфографіки.

Основні відомості

Що таке інфографіка? Зазвичай під цим терміном розуміється візуальне подання інформації, даних і знань. Часто для цієї мети застосовують графіки, в яких використовується комплексна інформація, необхідна для швидкого подання великої кількості даних. Інфографіку активно використовують у різних галузях, починаючи від науки і статистики демографічних даних і закінчуючи журналістикою та освітою. Загалом, це досить універсальний засіб для поширення концептуальної інформації.

Основна мета інфографіки – інформування. При цьому часто цей інструмент виступає як доповнення до текстової інформації, яка охоплює тему в повному обсязі та містить деякі пояснення. Якщо говорити про стиль передачі інформації, то він може бути дуже різним. Все залежить насамперед від того, яка мета стоїть перед укладачем, які почуття він хоче пробудити в тих людях, які будуть спостерігати за його роботою, хто є цільовою аудиторією для цього зображення.

Інфографіка базується на певних законах побудови інформаційної графіки, тому далеко не кожне зображення з даними можна назвати інфографікою. Інфографіка – довідкова або ілюстративна інформація, часто подана у вигляді таблиць, графіків, діаграм. З розвитком технологій способи подання інформації в наочному (який легко сприймається) вигляді постійно удосконалюються. Звичні таблиці витісняються яскравими і зрозумілими діаграмами і графіками.

Вдалих приклад використання інфографіки для перетворення слів в образи для полегшення вивчення англійської мови наведено за посиланням <http://www.liveinternet.ru/users/2203716/post190062670/play>.

Досить часто на сайтах та у рекламі використовують колажі із слів, так звані «хмари слів», що змушують покупця зосередитися на рекламі. Хмара слів (від англ. Word cloud) містить у собі як візуальну інформацію (наприклад, форма хмари), так і смислове навантаження – сам рекламний текст. Вигляд слів краще запам'ятовується, а також зрозумілий для кожного. За такої подачі покупцеві можна донести більше інформації на тому ж просторі, при цьому кожен з них зможе почерпнути щось важливе для себе. Дуже ефектно красиво оформлена «хмара слів» виглядає на рекламній продукції – чашках, футболках, повітряних кулях та іншому.

Можна створювати колаж із слів вручну, у графічному редакторі. Існує також безліч сервісів для онлайн створення «хмари слів».

1. Сервіс Tagul. Цей сервіс дозволяє створити «хмару слів» безпосередньо у вікні браузера, але вимагає реєстрації за допомогою одного з акаунтів у соціальних мережах. Галерея прикладів наведена за посиланням <https://tagul.com/gallery>.

Текст також можна додати вручну або вказати посилання. Налаштування дозволяють змінити більшість параметрів, а наявність бібліотеки форм – створити «хмару слів», яка буде відрізнятися від звичайної. Для правильного відображення літер кирилиці необхідно вибрати один із шрифтів, що підтримують кирилицю (вони виділені синім кольором).

Після завершення створення «хмару слів» можна скачати на свій комп'ютер у форматі png (рис. 6.1), а також поділитися нею за допомогою посилання. У Pro-версії сервісу є можливість скачати векторний svg файл.

Особливості сервісу Tagul:

можливість розміщення слів усередині інших слів;

великий вибір шрифтів і можливість підключення шрифтів користувача;

незвичайні ефекти одночасного натискання клавіш;

можливість користувачеві самостійно задавати форми і колір хмар;

експорт результату у векторних форматах.

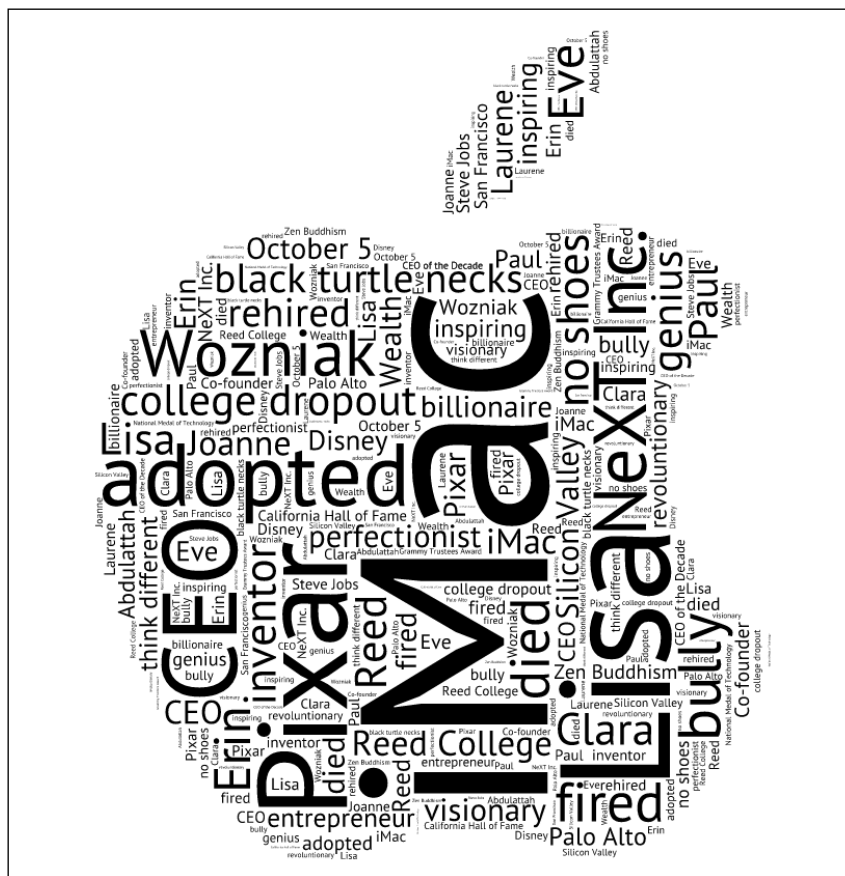

Рис. 6.1. Приклад хмари слів, створеної за допомогою сервісу Tagul

2. ManyEyes – інструмент для побудови інфографіки.

Припустимо, ви провели опитування та вирішили написати статтю та візуалізувати статистику на тему «Чим зайнятися ввечері, якщо відключать Інтернет?» Складемо в Excel таблицю з двох стовпців. У першому вкажемо заняття, а в другому – скільки людей його обрало. Вихідна таблиця значень є. Тепер представимо ці дані більш наочно, для чого створимо інфографіку у вигляді «хмари слів».

1. Реєстрація на сайті ManyEyes. Для реєстрації потрібно вказати e-mail (на який прийде лист з посиланням для підтвердження) і ввести капчу. Перейшовши за посиланням у листі, потрібно задати пароль (не менше 8 символів), і можна починати роботу з сервісом.

2. Завантаження даних на сайт. Перший крок у роботі з ManyEyes – завантаження даних через меню Create. Виділяємо і копіюємо зібрані в таблицю дані і вставляємо їх у поле <Paste the data> без будь-якого форматування.

У пункті <Check that we understood> з'являється вже оброблена таблиця, в якій потрібно вказати, які дані є текстом, а які є числами.

Залишилося вказати назву, опис і теги для створеної бази даних, але можна обмежитися тільки однією назвою (обов'язково англійською мовою).

Створюємо інфографіку. Після того як дані додані, для їх візуалізації слугує кнопка <Visualize> в нижній частині екрана, після натискання на яку стануть доступні різні інструменти візуалізації. Варіант «Word Cloud Generator» створить потрібну нам «хмару з слів» (рис. 6.2).

Рис. 6.2. Приклад «хмари слів», створеної сервісом ManyEyes

Регулюючи налаштування у верхньому меню, можна змінювати зовнішній вигляд графіка – колір, положення слів, шрифт тощо.

На рис. 6.3. наведено приклад візуалізації даних про улюблені фільми. Чим більший шрифт – тим популярніший фільм. Лідери – «Віднесені вітром», «Той самий Мюнхгаузен», «Звичайне диво».

Рис. 6.3. Візуалізація даних про популярні фільми

Крім «хмари з слів», сервіс ManyEyes може створювати такі типи візуалізації даних:

взаємозв'язок і кореляція: точковий графік, діаграма-матриця, мережева діаграма;

позиційне порівняння: стовпчикова діаграма, блокова діаграма, бульбашкова діаграма;

порівняння у часі: графік, графік з областями, графік з областями і категоріями;

покомпонентне порівняння: кругова діаграма, дерево, дерево для порівнянь;

кількісні дані на картах: карти різних країн, карта світу;

інструменти для аналізу тексту: «дерево слів», хмара тегів, мережа з фраз, «хмара слів».

3. Сервіс Wordle – сервіс створення хмари слів, розташований за посиланням <http://www.wordle.net/>. Інтерфейс онлайн додатку досить простий і інтуїтивно зрозумілий. Для роботи сервісу необхідна Java, тому її потрібно встановити.

Найпростіший спосіб – вибрати пункт «Create», вставити необхідні слова чи текст і натиснути кнопку «Go».

Сервіс може генерувати хмари слів трьома способами:

1. Джерело – ваш текст, який потрібно внести в першу графу форми.

2. Джерело – блог або сайт. Вам необхідно вказати посилання на будь-який сайт, що містить текстову інформацію, з якої сформується хмара слів.

3. Джерело – нік у сервісі Delicious. У «хмарі тегів» візьмуть участь теги ваших закладок на цьому сервісі.

Припустимо, спосіб вибрали, джерело вже готове і ми отримали готову «хмару». Вона генерується випадковим чином, але її можна налаштувати так, як ми цього хочемо. Для цього сервіс обладнаний декількома меню з налаштуваннями, коротко зупинимось на кожному з них.

1. Пункт «Edit» може скасовувати або застосовувати зміни, стандартні дії, такі як Undo/Redo.

2. Пункт «Language» відповідає за оброблення мови тексту. Має такі можливості: перекладає слова в нижній/верхній регістр (make all words lower-case / uppercase); видаляє/повертає регулярні вирази в тексті («я», «він», «в», «з» та інші) для вибраної мови, якщо їх декілька; показує статистику за словами в «хмарі».

3. Пункт «Font» змінює шрифт тексту. Для кирилиці жирним виділені шрифти, які підходять для оброблення.

4. Пункт «Layout» слугує для налаштування відображення «хмари слів», регулює їх розташування і спосіб виведення на екран. Ви можете вказати максимальну кількість слів для виведення.

5. Пункт «Color» відповідає за розмальовку слів у «хмарі». Є встановлені колірні схеми, варіант чорно-білої «хмари», а також можливість створення своєї палітри кольорів.

Щоб зберегти зображення «хмари слів» з Wordle, можна встановити невелику програму PDF-принтер, яка дозволить надрукувати файл формату PDF. Можна використовувати для цього безкоштовний pdf-принтер, його установка займе пару хвилин. Після цього потрібно запустити «хмару слів» на друк і вибрати принтер у випадному списку. Для розширеного налаштування параметрів «хмари тегів» слід вибрати пункт «Advanced». Замість тексту вам необхідно вставити у форму налаштування типу: fruitbats: 133: 4411AA, де перше – це слово або фраза, друге – числове значення долі цього показника в загальній сумі, двокрапка, як роздільник і колір слова в шістнадцятковому форматі HEX.

Способи застосування «хмари слів» або тегів:

1. Дизайн сайту.
2. Дизайн газети, журналу, стінгазети.
3. Рекламні щити, відео, презентації.

Під час візуального оформлення цитат, афоризмів важливо виділити ключові слова, розставити логічні акценти – розміром шрифту, кольором, розрядкою, іншою гарнітурою, інтерліньяжем і т. д. (рис. 6.4).

Хід роботи

1. Випробувати створення «хмари слів» для певного сайту, наприклад, сайту нашого університету, за допомогою онлайн-сервісу.

Вибрати відповідні налаштування – довжину слів, колірну гаму, розташування, кількість слів та ін. Потім зайти на сайт і переконатися, що його тематика пов'язана з обраними словами.

2. Підібрати цікаву статистику на тему за вашим вибором. Виконати візуалізацію цієї статистики у вигляді хмари слів за допомогою он-лайн сервісу, попередньо ввівши в табличному процесорі Excel вихідні дані. Підібрати параметри оформлення.

3. Розробити оформлення будь-якої актуальної новини на ваш смак за допомогою інфографіки. Акцентувати ключові слова, підібрати відповідні зорові образи і текстові ефекти, які посилюють враження.

4. Візуалізувати будь-який афоризм, фразу, цитату – підібрати відповідну ілюстрацію, продумати смислове виділення окремих слів, тип і колір шрифту, ефекти.

5. Оформити презентацію з результатами роботи та текстовий звіт з детальним описом дій з виконання завдань лабораторної роботи.

Рис. 6.4. Приклад використання інфографіки для оформлення новин від Українформ

Лабораторна робота 7

Управління шрифтами на ПК за допомогою шрифтових менеджерів

Мета роботи – освоїти роботу з програмою керування шрифтами FontExpert.

Після виконання роботи студент повинен:

знати:

основні властивості шрифтових файлів;

особливості шрифтових форматів;

основні можливості шрифтового менеджера FontExpert;

вміти:

в середовищі шрифтового менеджера FontExpert встановлювати, завантажувати, видаляти шрифти;

виконувати пошук і фільтрацію потрібних шрифтів;

створювати групи з колекціями шрифтів певного призначення;

перевіряти систему на наявність дублікатів, неповних та ушкоджених шрифтів та у випадку виявлення таких проблем розв'язувати їх.

Основні відомості

FontExpert – програма для перегляду шрифтів формату PostScript, TrueType і OpenType, що дозволяє переглядати і встановлювати шрифти, а також перевіряти систему на наявність проблем із шрифтами.

Перегляд шрифтів. FontExpert відображає гарнітури встановлених шрифтів, а також дозволяє заздалегідь переглядати гарнітури шрифтів, що знаходяться на жорсткому диску, на мережевих пристроях, на CD або DVD дисках або флеш. Шрифт можна проглянути у вигляді тексту, що відформатовано вибраним шрифтом, у вигляді таблиці символів або зразка шрифту. Можна вибирати розмір шрифту, його стиль і колір.

Пошук шрифтів. Програма може здійснювати пошук шрифтів на локальних дисках, CD або DVD, підключених мережевих пристроях. Знайдені шрифти можна помістити в особливий список для подальшої роботи. Програма може виявляти дублікати шрифтів, зіпсовані та неповні шрифти.

Управління шрифтами. Можна сортувати, фільтрувати, переглядати, копіювати, переміщати, видаляти файли шрифтів, встановлювати і деактивувати шрифти, створювати посилання на шрифти і додавати їх у групи. Програма може управляти шрифтами, що знаходяться в стандартних теках Windows Fonts і Psfonts (які використовує *Adobe Type Manager*).

Каталогізація шрифтів. Шрифти можна поміщати в набори (групи), і потім встановлювати або деактивувати набори шрифтів. Група шрифтів є звичайною папкою на диску і може містити як сам шрифт, так і посилання на шрифт, що знаходиться в іншій папці локального диску комп'ютера або мережевому пристрої. Додавати шрифти або посилання на шрифти у вікно з групами шрифтів можна шляхом перетягування з інших вікон програми або з Провідника *Windows Explorer*.

Друк шрифтів. FontExpert може друкувати вибрані шрифти у вигляді таблиці символів, набору рядків різного розміру або назв гарнітур виділених шрифтів, як встановлених, так і ще не інстальованих. Сторінку друку можна налаштовувати, вибирати формат колонтитулів, наприклад, додати назву компанії.

Перегляд властивостей шрифтів. Програма відображає детальну інформацію про вибраний шрифт, включаючи розробника шрифту, авторські права, таблиці TrueType, кількість кернінгових пар, характеристики *Panose*, метрики *Windows* та інші параметри.

Виявлення та вирішення проблем зі шрифтами. За допомогою вбудованого «майстра» можна виявити проблеми зі шрифтами, усунути конфлікти імен шрифтів, видалити записи про шрифти, які не існують та оптимізувати *Windows*.

Додатки до оболонки *Windows*. FontExpert розширює оболонку *Windows* засобами управління шрифтами, у результаті чого можна легко встановити або надрукувати шрифт, який відображається Провідником *Windows* у своїх папках.

Підтримка шрифтів *Adobe Type 1*, *TrueType*, *OpenType* і растрових шрифтів.

Можна переглядати шрифти, що знаходяться в різних джерелах:

1. Встановлені шрифти – для перегляду шрифту досить виділити його у списку встановлених шрифтів *Windows*.

2. Файли шрифтів – можна перегортувати теки і заздалегідь переглядати файли неінстальованих шрифтів, що знаходяться на компакт-дисках,

DVD, локальних дисках комп'ютера, дискетах або підключених мережевих пристроях.

3. Робочий список шрифтів – програма може відображати робочий список з довільно вибраними шрифтами або зі шрифтами, знайденими на локальних дисках, CD, DVD, дискетах або мережевих пристроях.

4. Групи шрифтів – можна вибирати і переглядати шрифти, поміщені в набори.

Програма дозволяє робити вибірку шрифтів, в яких є кирилиця, або тільки символічних шрифтів, або тих, що містять грецький алфавіт тощо. Можна, наприклад, переглядати один і той самий шрифт з різними наборами: «Кирилиця», «Західна Європа», «Грецький» тощо.

Шрифт одночасно відображається в кількох видах:

1. Таблиця символів – шрифт відображається у вигляді таблиці символів, зовнішній вигляд якої можна легко налаштовувати, вибирати розмір шрифту, стиль і колір.

2. Зразок тексту – шрифт показується у вигляді кольорового зразка тексту. Можна вибирати, наприклад, алфавіт, цифри, або завантажувати приклад з текстового файлу.

3. Гарнітури – програма показує гарнітури встановлених шрифтів або файлів на диску.

4. Укрупнений символ – будь-який символ у шрифті можна відобразити крупно і проглянути його в деталях.

FontExpert дозволяє переглядати такі формати шрифтів: TrueType; OpenType та PostScript (шрифти *Adobe Type 1*); TrueType Колекції (відображається перший шрифт колекції .Ttc); растрові шрифти (з розширенням «Fon»); векторні шрифти (з розширенням «Fon»).

FontExpert не дозволяє видаляти або встановлювати растрові шрифти *MS Sans Serif*, *MS Serif*, *Courier*, *System*, *Terminal*, а також TrueType шрифт *Marlett*, як важливі системні шрифти, що потрібні *Windows*.

У головному вікні програми (рис. 7.1) розташовано кілька вікон і панелей.

1. На Робочій панелі (Workspace), розташованій ліворуч, відображається одне з чотирьох вікон: «Шрифти Windows», «Папки», «Робочий список» і «Групи». Переключення між вікнами виконується за допомогою кнопок, розташованих під панеллю. Комбінація Alt + 0 дозволяє відобразити/приховати цю панель.

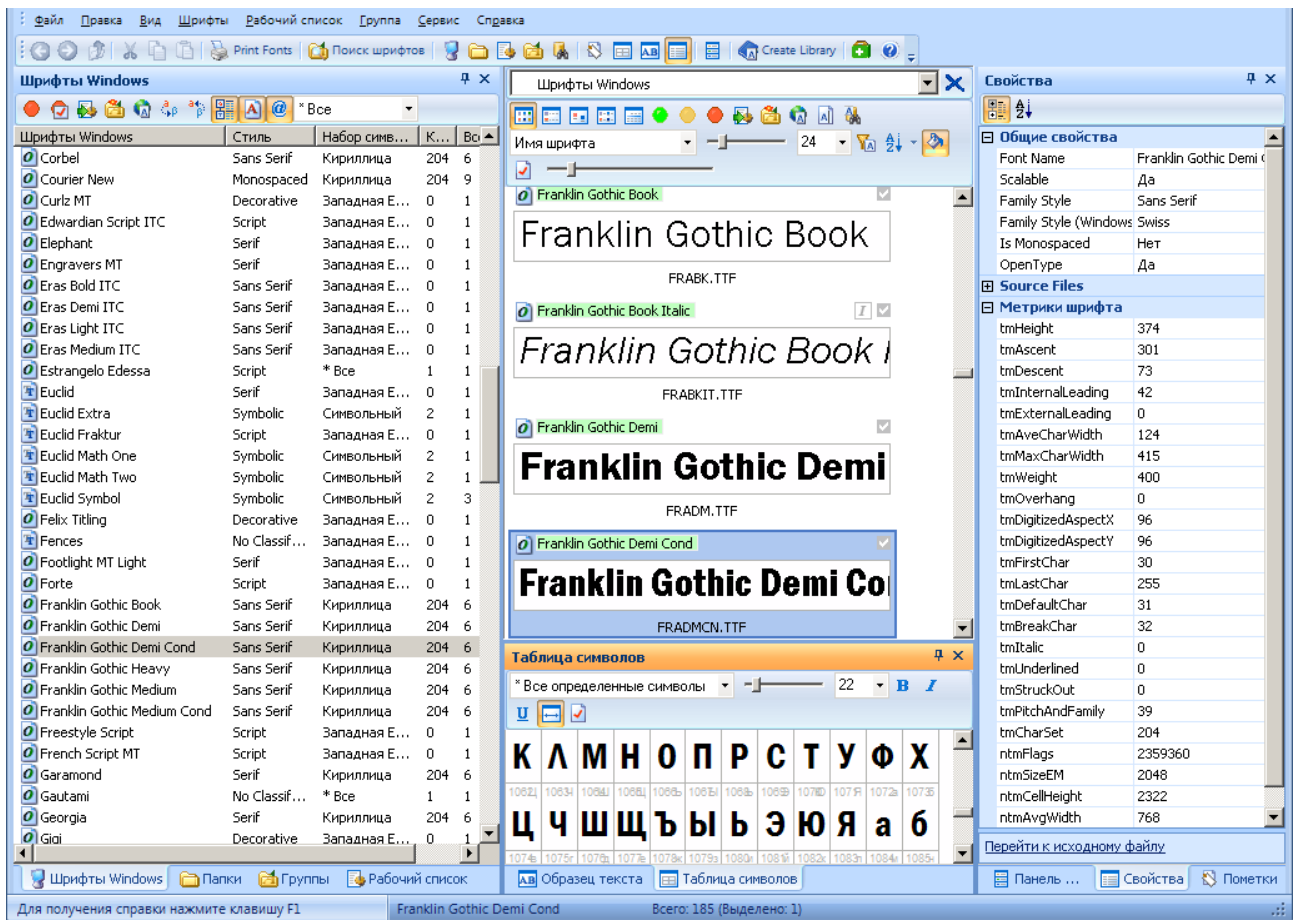

Рис. 7.1. Головне вікно програми FontExpert

1.1. У вікні «Шрифты Windows» (Windows Fonts) показаний список встановлених і завантажених шрифтів (ім'я шрифту; назва набору символів, обраного у шрифті; код набору символів (0 – Західна Європа, 161 – Грецька мова, 204 – Кирилиця тощо); кількість наборів символів у шрифті). Ці шрифти доступні всім програмам, що виконуються ОС Windows (рис. 7.2).

Для перегляду наборів символів, що входять у шрифт, досить клацнути лівою клавішею миші (ЛКМ) у стовпці Набір символів (Script).

1.2. У вікні «Папки» показаний список файлів у поточній папці на локальному диску або в мережі. Вікно можна використовувати для перегляду шрифтів без їх встановлення. Зазвичай шрифти, показані в цьому вікні, не встановлені. Такі шрифти недоступні програмам Windows, за винятком стандартної папки Fonts, більшість шрифтів цієї папки встановлені та завантажені.

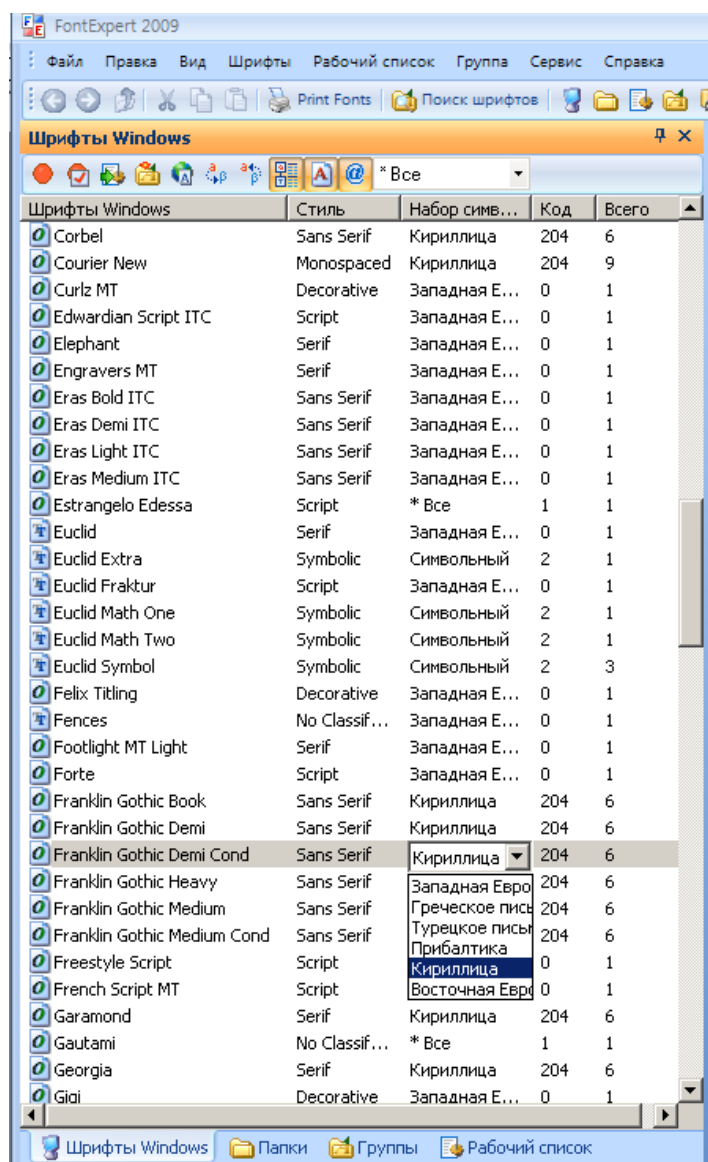

Рис. 7. 2. Вікно «Шрифты Windows»

Для перегляду файла шрифту (без його установки) просто виділіть шрифт у списку файлів. Шрифт буде показаний у вікнах «Таблиця символів», «Гарнітури» і «Приклад тексту». Для того, щоб встановити виділений шрифт, виконайте команду контекстного меню «Встановити...».

Можна відібрати шрифти, що відповідають певному формату, для цього потрібно виконати команду меню Вид – Фільтр файлів і вказати фільтр, наприклад *. ttf. У цьому випадку в списку будуть показані тільки файли шрифтів TrueType. У рядку фільтра можна використовувати шаблони заміни: «*» і «?».

Також можна відфільтрувати файли з набору символів, які є у шрифтах. За замовчуванням показані всі файли шрифтів (набір символів «Усі»

у спадному списку на панелі інструментів). Можна вибрати який-небудь набір символів, наприклад, «Кирилиця», із списку на панелі інструментів. У вікні будуть показані тільки файли шрифтів, у яких є вказаний набір символів.

1.3. Вікно «Робочий список» дозволяє знаходити файли шрифтів на дисках і в мережі, переглядати результати пошуку і працювати із знайденими файлами.

1.4. У вікні «Групи» можна створити свої набори шрифтів, розподіливши їх за окремими папками. Групи шрифтів можна встановлювати однією командою. Можна також створити нову групу шрифтів або додати шрифти в наявну групу за допомогою «Майстра додавання шрифтів» за командою Групи – Майстер додавання шрифтів.

2. У вікні «Таблиця символів» (рис. 7.3), розташованому в центрі, символи вибраного шрифту відображаються у вигляді таблиці. Кожен символ зображений в окремій клітинці, а код символу показаний у лівому верхньому куті клітинки (наприклад, для «А» потрібний код 192). Щоб переглянути збільшене зображення символу, потрібно натиснути на потрібний символ і утримувати натиснутою ліву кнопку миші (ЛКМ).

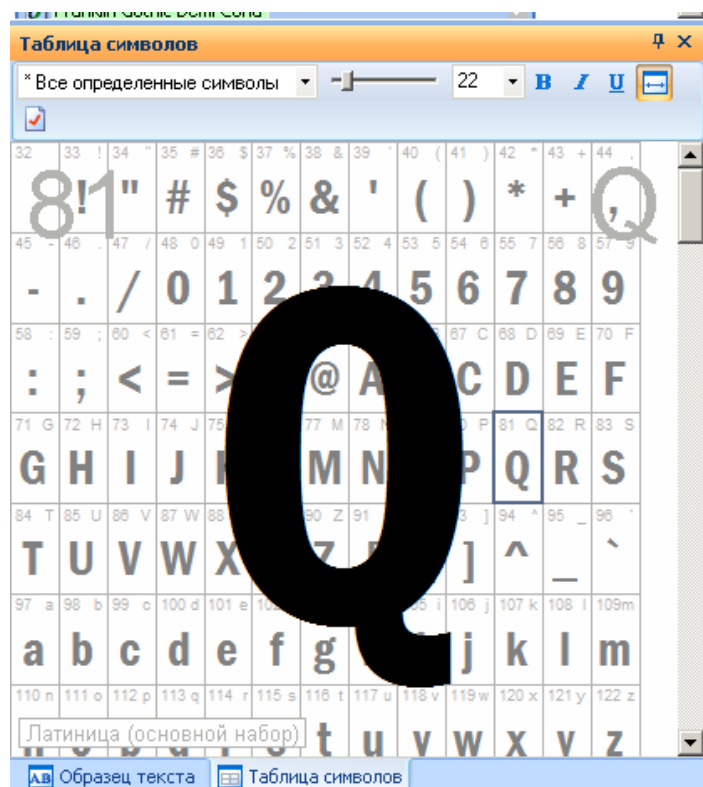

Рис. 7. 3. Вікно «Таблиця символів»

За замовчуванням у таблиці відображаються букви і знаки розділу «Усі певні символи». Шрифт може містити до 65 000 різних символів. Якщо у шрифті якийсь символ відсутній, то, звичайно, замість символу відображається прямокутник.

3. У вікні «Шрифти Windows» (рис. 7.4) показаний список шрифтів, у якому назву кожного шрифту відображують його власною гарнітурою.

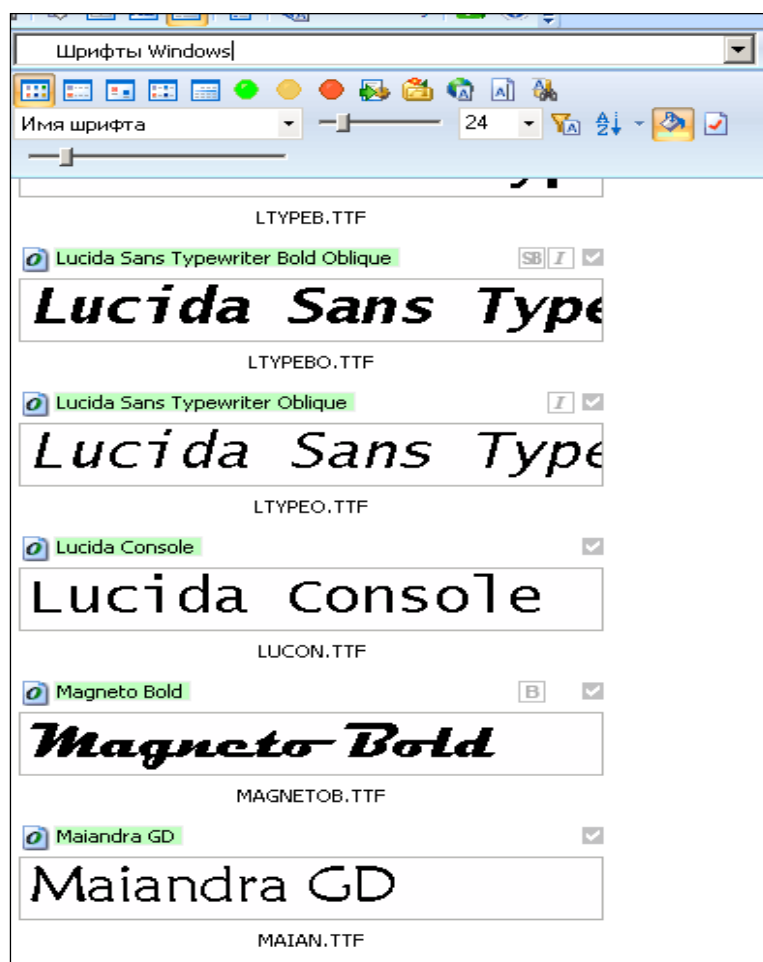

Рис. 7.4. Вікно «Шрифти Windows»

4. У вікні «Зразок тексту» (знаходиться у нижній частині вікна програми, комбінація Alt + 3 дозволяє відобразити/приховати це вікно) можна переглянути приклад тексту, що відформатовано вибраним шрифтом (рис. 7.5). Можна вибрати зразок тексту із списку, що відкривається: «Алфавіт», «Зразок тексту», «Символи» або «Цифри», а також завантажити зразок тексту з текстового файлу (з розширенням «Тхт»). Можна задати колір фону і колір букв зразка тексту, вибравши колір у палітрі

відповідних кнопок панелі інструментів або в параметрах програми. Для налаштування вікна зі зразком тексту використовують команду меню Сервіс – Параметри – Зразок тексту.

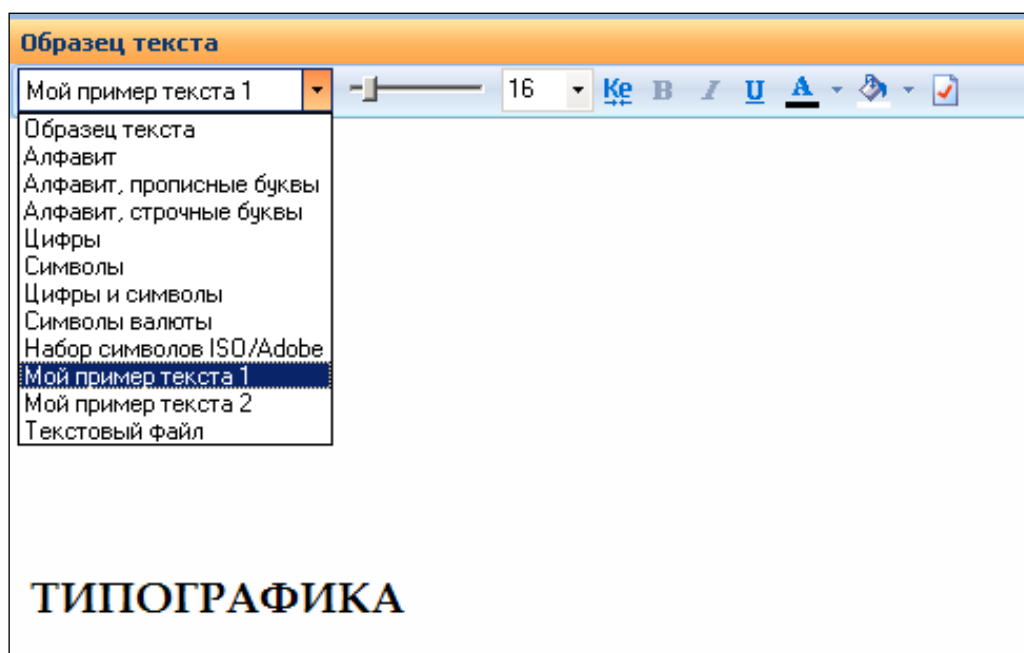

Рис. 7. 5. Вікно «Зразок тексту»

5. У вікні «Властивості» (воно знаходиться у правій частині екрана, комбінація Alt + 1 дозволяє відобразити/приховати це вікно) показаний список властивостей виділеного шрифтового файлу.

У вікнах «Папки», «Робочий список», «Групи» можна копіювати, вирізати, вставляти, видаляти файли і папки. Можна використовувати команди контекстного меню або кнопки на панелі інструментів. Видалення файлу шрифту, що знаходиться в папці Fonts (зазвичай C:\Windows\Fonts або C:\Winnt\Fonts), призводить до повного видалення відповідного шрифту.

Для того, щоб встановити шрифт або декілька шрифтів, можна використовувати контекстне меню файлів шрифтів або виконати відповідну команду меню Шрифти. Після установки шрифтів вони будуть доступні всім програмам, наприклад, *MS Word* або *Adobe Indesign*. Шрифти будуть доступні й після перезапуску *Windows*.

Для швидкого пошуку шрифтів певного типу на панелі інструментів (ПІ) є кнопка <Пошук шрифтів> або Ctrl + F. З'явиться діалогове вікно «Пошук шрифтів» (рис. 7.6).

Серед великої кількості шрифтів можна відфільтрувати файли шрифтів певного типу або ті, що містять у назві певний набір символів. За замовчуванням у вікнах «Шрифти Windows», «Файли» та «Робочий список» показані всі шрифти.

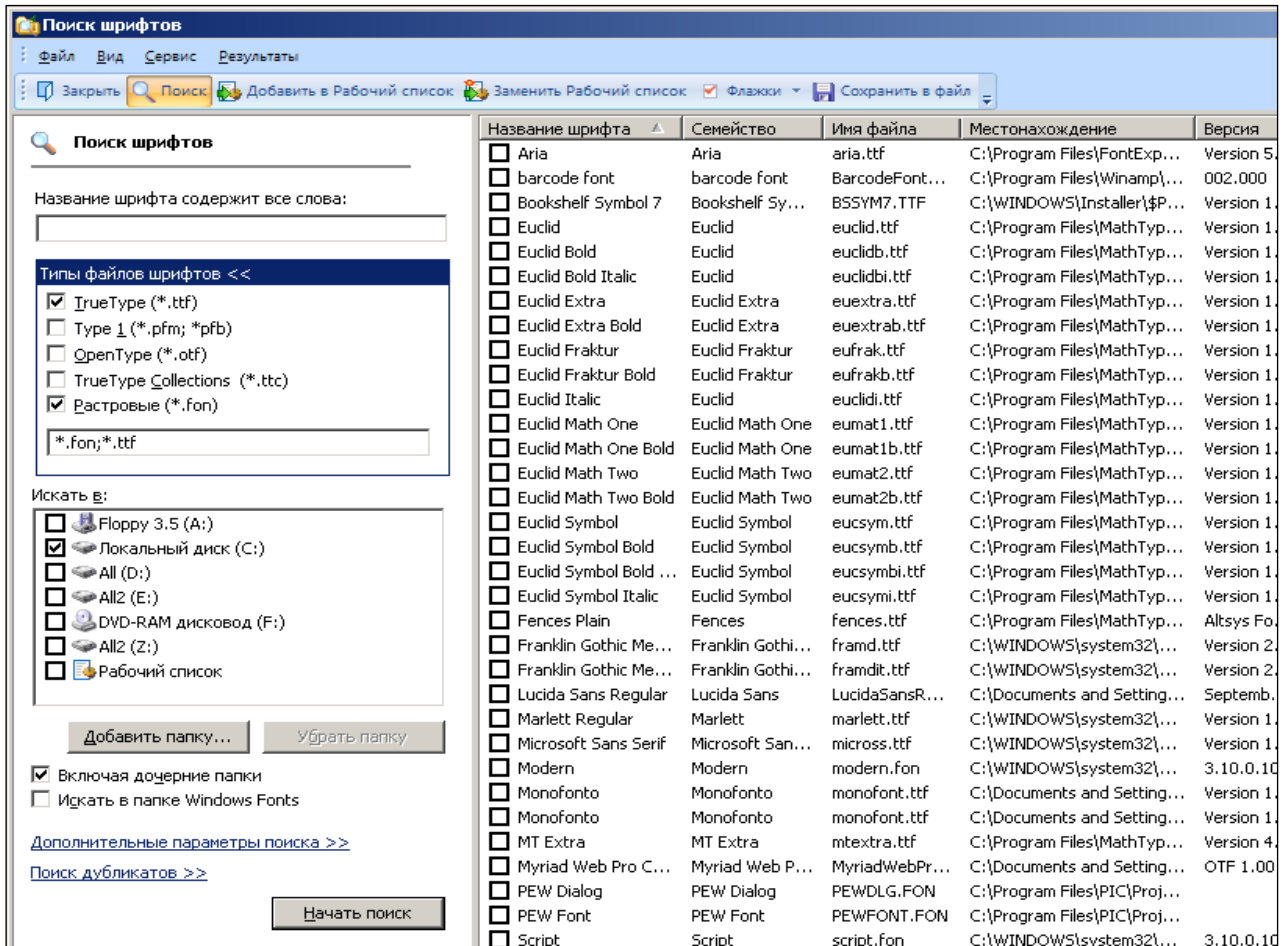

Рис. 7.6. Вікно «Пошук шрифтів»

Для фільтрації шрифтів, що містять вказаний набір символів, потрібно замість значення «Всі *» у списку, що на панелі інструментів, вибрати який-небудь набір символів, наприклад, «Кирилиця».

Windows може виконувати так звані заміни шрифтів (англ. font substitution – підстановка шрифтів). Windows зберігає список замін шрифтів, кожна заміна ставить у відповідність певний запитуваний шрифт реально існуючому встановленому шрифту. Наприклад, можна навести приклад заміни: «Helv = MS Sans Serif», що ставить у відповідність шрифт Helv наявному шрифту MS Sans Serif.

Заміни «MyFont, 0 = Arial, 0» та «MyFont, 204 = Arial, 204» ставлять у відповідність шрифт MyFont (Західна Європа) шрифту Arial (Західна

Європа) і шрифт MyFont (Кирилиця) шрифту Arial (Кирилиця). Число, зазначене в заміні після імені шрифту, є кодом набору символів.

Заміна шрифтів починає діяти тільки у випадку, коли замінний шрифт не завантажений (не встановлений). Для того, щоб додані або змінені заміни шрифтів почали діяти, необхідно перезапустити *Windows*.

Приклад. Припустимо, текст у документі *Word* для *Windows* відформатований шрифтом MyFont, і цьому тексту присвоєна мова «Російська» (тобто, цей текст був набраний у *Word* під час включеної російської мови для введення з клавіатури). Під час відкриття документа у *Word* перед тим, як відобразити текст, *Word* шукає у *Windows* шрифт, який має ім'я гарнітури MyFont і набір символів 204 (тому що російській мові відповідає набір символів Кирилиця, що має код 204), тобто запитується сукупність: назва шрифту плюс код набору символів. Якщо шрифт MyFont завантажений, і в ньому є набір символів Кирилиця, то *Windows* надає саме цей шрифт і текст буде успішно відображений у вікні *Word*. Якщо шрифту MyFont немає (тобто він не встановлений) або ж у встановленому шрифті MyFont немає набору символів Кирилиця, то *Windows* шукає заміну в списку замін шрифтів. Якщо заміна для MyFont, 204 існує, то *Windows* використовує зазначений у заміні шрифт (праворуч від знака рівності). Якщо заміни для MyFont, 204 в списку не знайдено, то *Windows* надає будь-який наявний встановлений шрифт, але надана гарнітура може бути довільною. У цьому випадку вигляд тексту у вікні *Word* може сильно відрізнятися від того, що користувач очікує побачити.

Деякі програми, такі як *Adobe Acrobat* і *Adobe Acrobat Reader*, можуть зберігати і свій список замін шрифтів, який використовується самою програмою у разі відсутності необхідних шрифтів.

Програма FontExpert містить вбудований «майстер», що допомагає виявити і вирішити багато проблем зі шрифтами, і викликається за командою Сервіс – Виявлення проблем зі шрифтами (рис. 7.7).

«Майстер» переглядає записані в системному реєстрі заміни шрифтів і в кожному рядку надає підсвітку певного кольору:

зелений колір – усе в порядку;

жовтий колір – пропозиція звернути увагу;

червоний колір – знайдена проблема.

Для того, щоб додані або змінені заміни шрифтів почали діяти, необхідно перезапустити *Windows*.

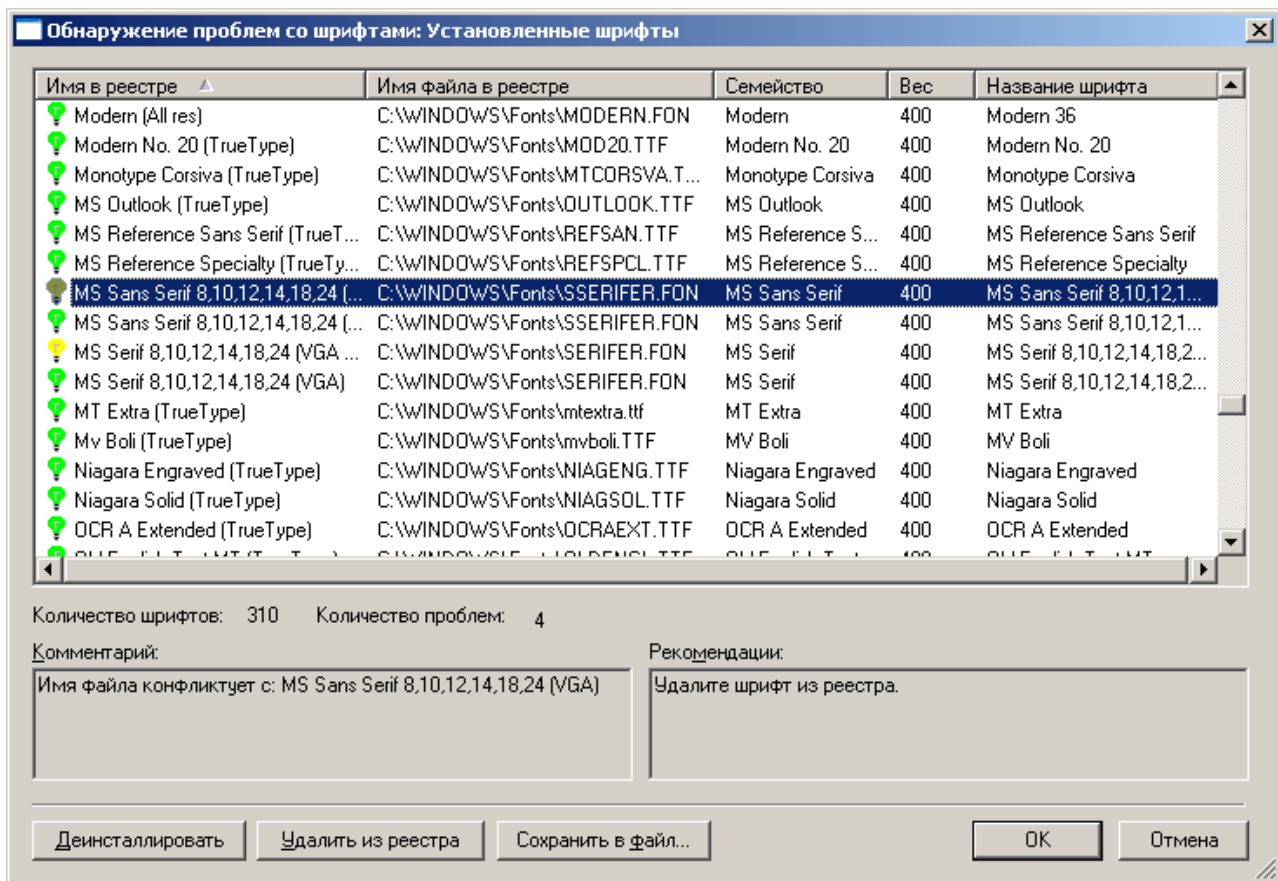

Рис. 7.7. Результат перевірки шрифтів на виявлення проблем

Після деінсталяції шрифтів вони стають недоступними для всіх програм *Windows* після перезапуску системи. Якщо шрифт, що деінсталюють, перебуває в стандартній папці *Fonts*, то програма *FontExpert* робить резервну копію файла шрифту. Папку, в якій зберігаються резервні копії шрифтів, можна задати в параметрах програми (команда меню *Сервіс – Параметри – Основні*).

У вікні майстра з виявлення проблем є кнопки <Деінсталювати> та <Видалити з реєстру>. У чому різниця? Видалити з реєстру означає: видалити запис про шрифт з системного реєстру, але не чіпати файл шрифту. Деінсталювати означає: видалити запис про шрифт з системного реєстру, а також, якщо необхідно, видалити шрифт з папки *Windows\FONTS* і зробити при цьому резервну копію файла, якщо це необхідно.

Якщо видалити запис про шрифт з реєстру, але залишити файл шрифту в папці *Windows\FONTS*, то потім *Windows* під час чергового запуску може автоматично встановити шрифт з файла, залишеного у стандартній папці. Якщо шрифт розташований у якійсь іншій папці, то команди *Деінсталювати* і *Видалити з реєстру* рівноцінні (оскільки немає необхідності

видаляти файл шрифту зі стандартної папки). Коли програма FontExpert деінсталює шрифт, що знаходиться в папці Fonts, програма видаляє файл шрифту і завжди робить резервну копію видаленого файла. Налаштувати папку, в якій зберігаються резервні копії файлів шрифтів, можна за допомогою команди меню Сервіс – Параметри.

Хід роботи

1. Ознайомитися з інтерфейсом програми FontExpert, вивчити призначення всіх її вікон, коротко описати у звіті. З'ясувати, як викликати, прибрати, перемістити вікна.

2. Показати всі шрифтові файли, наявні на вашому ПК, у звіті навести дані (можна рисунок), у яких папках знаходяться шрифти і скільки їх.

3. Створити текстовий файл із зразком тексту за своїм варіантом (табл. 7.1).

4. Серед гарнітур шрифтів, наявних на вашому ПК, відфільтрувати ті, які містять заданий набір символів. Якщо відобразити ваш файл заданими шрифтами неможливо (наприклад, для символічних шрифтів), то потрібно придумати приклад використання шрифтів, відібраних за вашим варіантом.

4.1. За допомогою цих гарнітур переглянути відображення вмісту свого текстового файла, відібрати серед них 2 – 3 найбільш відповідні.

4.2. Помістити вибрані шрифти у групу шрифтів під своїм прізвищем.

4.3. Додати туди ж один файл з кількості запропонованих викладачем на зовнішніх носіях.

4.4. Перевірити, чи можна застосувати всі ці шрифти в середовищі текстового процесора (наприклад, Indesign).

5. Переглянути шрифти, запропоновані викладачем на зовнішньому носії, вибрати серед них 2 – 3.

5.1. Інсталювати обрану групу шрифтів у папку Fonts, а також у папку під своїм прізвищем.

5.2. Перевірити, чи можна використовувати ці шрифти в середовищі текстового процесора (наприклад, Indesign).

6. З'ясувати, чи можна переглянути вигляд текстового зразка за допомогою шрифту, не встановленого на цьому ПК, але наявного на зовнішніх носіях.

7. Деінсталювати один із шрифтів. Для другого шрифту деінсталювати одне з накреслень.

8. Створити робочі групи: Книжкову, Акцидентну, Декоративну, помістити в них по 2 – 3 посилання на відповідні шрифти з наявних на ПК.

8.1. Вставити у звіт рисунок вікна Групи.

8.2. Переглянути вигляд зразка тексту зі свого варіанта, який міститься у кожному з цих шрифтів. У звіт помістити рисунок найбільш відповідного варіанту.

9. За допомогою «майстра» перевірити шрифти на наявність чи відсутність проблем, при необхідності вирішити ці проблеми. У звіт додати відповідний рисунок з повідомленнями програми.

10. Здійснити пошук зіпсованих шрифтів або дублікатів. У разі виявлення видалити такі шрифти.

11. Переглянути властивості шрифтів, залишених у групі.

12. Надрукувати вибрані шрифти за допомогою віртуального принтера у вигляді набору рядків різного розміру, вставити отриманий результат у звіт.

13. Знайти і переглянути всі кириличні шрифти з розширенням FON, розташовані на диску С.

14. Переглянути властивості шрифтових файлів різного формату, зробити висновки про розмір файлів різного формату.

15. З'ясувати різницю між командами Деінсталювати та Вивантажити.

16. Деінсталювати всі встановлені вами шрифти, видалити свої групи шрифтів.

17. Зробити висновки про можливості програми FontExpert. Описати ситуації, якщо такі були, коли ви не змогли виконати в середовищі програми будь-які бажані дії.

Варіанти завдань до п. 1. наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Індивідуальні завдання до лабораторної роботи 7

Варіант	Завдання до п. 3, 4
1	2
1	П. 3. Опишіть можливості попереднього перегляду гарнітур шрифтів, що знаходяться на жорсткому диску, на мережевих пристроях, на CD чи DVD дисках чи флеш-пам'яті. П. 4. Відфільтруйте символні шрифти на диску С:

Закінчення табл. 7.1.

1	2
2	<p>П. 3. Поясніть, як дізнатися, хто розробник шрифту і чи є авторські права на нього в середовищі програми FontExpert.</p> <p>П. 4. Відфільтруйте растрові шрифти, що знаходяться на диску D:</p>
3	<p>П. 3. Розкрийте особливості виявлення дублікатів шрифтів, пошкоджених и неповних шрифтів.</p> <p>П. 4. Відфільтруйте кириличні шрифти, що знаходяться на диску S:</p>
4	<p>П. 3. Перерахуйте способи сортування шрифтових файлів.</p> <p>П. 4. Відфільтруйте шрифти формату TrueType, що знаходяться на диску C:</p>
5	<p>П. 3. Поясніть поняття груп шрифтів, їх відмінності від папок, опишіть переваги організації шрифтів у групи.</p> <p>П. 4. Відфільтруйте шрифти для Macintosh, які знаходяться на диску C:</p>
6	<p>П. 3. Перерахуйте основні можливості програми FontExpert.</p> <p>П. 4. Відфільтруйте шрифти OpenType, які знаходяться на зовнішньому носії</p>
7	<p>П. 3. Поясніть, що таке база даних шрифтів, її призначення.</p> <p>П. 4. Відфільтруйте шрифти з повернутими символами з системної папки Fonts</p>
8	<p>П. 3. Охарактеризуйте основи роботи з об'єктами (вибір, переміщення, копіювання, групування тощо) в середовищі програми FontExpert.</p> <p>П. 4. Виберіть шрифти формату Type1, що знаходяться на диску C:</p>
9	<p>П. 3. Опишіть можливості роботи з параметрами кольору в середовищі FontExpert.</p> <p>П. 4. Виберіть шрифти, у назві яких є Italic, що знаходяться на диску C:</p>
10	<p>П. 3. Поясніть, як в FontExpert виконують налагодження основних параметрів друку, які налаштування можна визначити, що саме надрукувати.</p> <p>П. 4. Виберіть шрифти з зарубками на диску D:</p>
11	<p>П. 3. Які можливості з групування шрифтових файлів надає програма FontExpert?</p> <p>П. 4. Виберіть моноширинні шрифти, що знаходяться на мережевому диску</p>
12	<p>П. 3. Назвіть параметри, за якими можна здійснювати пошук в базі даних шрифтів, наведіть приклади такого пошука.</p> <p>П. 4. Виберіть рукописні шрифти з зовнішнього носія</p>

Закінчення табл. 7.1.

1	2
13	<p>П. 3. Поясніть, що таке робочі списки шрифтових файлів, їх відмінності від папок і груп файлів, опишіть переваги організації шрифтів в робочі списки.</p> <p>П. 4. Виберіть шрифти, авторські права на які належать корпорації Microsoft, на диску C:</p>
14	<p>П. 3. Опишіть призначення основних вікон програми FontExpert.</p> <p>П. 4. Виберіть шрифти без зарубок на диску D:</p>
15	<p>П. 3. Опишіть, які можливості по управлінню шрифтами було б доцільно додати в програму FontExpert.</p> <p>П. 4. Виберіть шрифти формату True1, на мереженому диску</p>

18. Опишіть у звіті всі виконані вами дії, наведіть скрини результатів, надайте відповіді на питання.

Рекомендована література

Основна

1. Бережна О. Б. Технології підготовки та виробництва мультимедійних видань (типографіка) : конспект лекцій для студентів напряму підготовки "Видавничо-поліграфічна справа" усіх форм навчання / О. Б. Бережна, В. В. Браткевич. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. – 130 с.
2. Капр А. Эстетика искусства шрифта / А. Капр. – Москва : Книга, 1979. – 124 с.
3. Королькова А. Живая типографика / А. Королькова. – Москва : IndexMarket, 2008. – 224 с.
4. Кричевский В. Типографика в терминах и образах / В. Кричевский. – Москва : Слово/Slovo, 2000. – 144 с.
5. Лебедев В. А. Методология и практика электронных изданий по искусству / В. А. Лебедев. – Москва : НИИ РАХ, 1998. – 56 с.
6. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт модулю "Типографіка" з навчальної дисципліни "Технологія підготовки та виробництва мультимедійних видань (типографіка)" для студентів напряму підготовки "Видавничо-поліграфічна справа" усіх форм навчання / уклад. О. Б. Бережна, В. В. Браткевич. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 50 с.
7. Рудер Э. Типографика / Э. Рудер ; пер с нем. – Москва : Книга, 1982. – 285 с.
8. Феличи Д. Типографика: шрифт, верстка, дизайн / Д. Феличи ; пер с англ. – Санкт-Петербург : БХВ-Петербург, 2004. – 496 с.
9. Ярмола Ю. Компьютерные шрифты / Ю. Ярмола. – Санкт-Петербург : БХВ-Петербург, 1994. – 85 с.

Додаткова

10. Каров П. Шрифтовые технологии. Описание и инструментарий / П. Каров. – Москва : Мир, 2001. – 186 с.
11. Самара Тимоти. Типографика цвета. Практикум. Как выбрать шрифт / Тимоти Самара. – Москва : РИП-Холдинг, Rockport Publishers, 2006. – 256 с.
12. Сингман А. Психология восприятия шрифта – социальный и эмоциональный контекст / А. Сингман // Publish. – 2001. – № 10. – С. 24–27.

13. Слуцкер М. Инструментальные средства для OpenType технологий. Редактор FontLab 4.6 как конвертор / М. Слуцкер // Компьюарт. – 2011. – № 8–9. – С. 34–39.

14. Слуцкер М. Шрифтовые технологии Open Type как издательский инструмент / М. Слуцкер // Компьюарт. – 2011. – № 2–3. – С. 56–63.

15. Шмелева А. Классификация шрифтов: практика и проблемы / А. Шмелева // Publish. – 2010. – № 1. – С. 22–29.

Зміст

Вступ.....	3
Лабораторна робота 1. Створення друкованих та інтернет-візиток	4
Лабораторна робота 2. Використання он-лайн шрифтових сервісів для розроблення дизайну сайтів	11
Лабораторна робота 3. Управління параметрами тексту на прикладі макета обкладинки книги. Інтерліньяж, трекінг і кернінг	15
Лабораторна робота 4. Вибір рукописних шрифтів з урахуванням їх психологічних властивостей	25
Лабораторна робота 5. Створення власного шрифту за допомогою шрифтового редактора	36
Лабораторна робота 6. Візуалізація тексту. Інфографіка	46
Лабораторна робота 7. Управління шрифтами на ПК за допомогою шрифтових менеджерів	54
Рекомендована література.....	69

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ТИПОГРАФІКА

**Методичні рекомендації
до виконання лабораторних робіт
для студентів спеціальності
186 «Видавництво та поліграфія»
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Бережна** Олена Борисівна

Відповідальний за видання *О. І. Пушкар*

Редактор *В. Ю. Степаненко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2017 р. Поз. № 269 ЕВ. Обсяг 72 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*